

SEP 11 1963

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 8
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENYBĖ

77 M. 30 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

1963 M. RUGPIŪČIO (AUGUST) 30 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.



Lietuvių Bendruomenės ekskursija Europon, kurios dalyvių dalis buvo nuvažiuoję į Lietuvą. Tai didžiausioji lietuvių ekskursija bet kada iš Amerikos oro keliu vykusi į Europą.

...Ji suartino Argentinos ir JAV lietuvius

**SPECIALIAI VIENYBEI
IŠ ARGENTINOS**

Per 12 Argentinoje praleistų dienų, Vienybės redaktorė Salomėja Narkėliūnaitė, dalyvaudama Argentinos Lietuvių Balso 35 metų sukakties minėjimuose rugp. 14 ir 16 d.d. parodė jos ir Vienybės leidėjos V. Tysliavienės nufilmuotus Lietuvos vaizdus 1961 m.

vasaros ir 1962 m. žiemos metu. Taip pat parodė Chicagoje įvykusio Liet. Kultūros Kongreso ir JAV lietuvių gyvenimo kronikas bei lietuvių DP gyvenimo Vokietijos filmus.

Filmai buvo rodomi Argentinos Lietuvių Centre Buenos Aires, Susivienijime Lietuvių Argentinoje Lanus Oeste, seniausioje Pietų Amerikos lietuvių draugi-

joje "Nemunas" Berlisse ir A. L. Balso leidykloje Villa Lugane.

Filmai ir visa cیلė kultūrinių A. L. Balso minėjimo aktų bei viešnios pagerbtuvės dar labiau suartino Argentinos ir JAV lietuvius.

S. Narkėliūnaitės apsilankymo proga buvo padaryta filmų ir nuotraukų iš Argentinos lietuvių gyvenimo.

Tęsiama 12 psl.



Seniausias pasaulyje lietuvių laikraštis sveikina seniausią lietuvių laikraštį Pietų Amerikoje: Vienybės redaktorė Salomėja Narkėliūnaitė perduoda Vienybės štabo dovaną - lietuvišką užrašų knygutę Argentinos Lietuvių Balso leidėjui Pranciūziui Ozinskiui to laikraščio 35 m. sukakties minėjime Buenos Aires rugpiūčio 17 d.

Antano Kirstuko nuotrauka

MES VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Menamojo "trečiojo" fronto banga, atrodo, jau supurtė Lietuvos viršūnes, kaip mūsų šalis išeivijoje. Kompartijos sekretorius A. Sniečkus Maskvos I-ravdoje rusiškai, o Vilniaus Tiesoje lietuviškai skundžiasi: Buržuaziniai nacionalistai stengiasi išnaudoti įvairiausius kelius: šeimyninius, religinius, kultūrinius, mokslinius, ekonominius, tikėdamiesi, kad ryšiai, dangstomi žmoniško bendradarbiavimo sukiais, padėtų krikdyti. Chicagos Draugo Vėtra (slapyvardė?) dėl šių Sniečkaus žodžių sako: "Gerai, kad jam dėl šių nacionalistų priemonių, nors jos šiuo metu tik pripuolamai tenaudojamos, iš kaktos akys šoka." Išeiviai žino, kodėl priemonės tik pripuolamai naudojamos; visi veiksniai vienbalsiai juos pakrikštino "kolaboravimu" ir pasmerkė. Sniečkaus skundą bene paseks suvaržymai. Kas nudžiugs? Firmiausiai okupantas (iš politinio nusimanyto), o po to ALTA, VLIKas, LLKas, kd, sd ir sl partijų centrų komitetai, bei visi, kurie sykiu girdi, varpai skamba, tik nežino kur, nes politinis nusimanytas silpnas. Bene Sniečkaus skundas dvejomis kalbomis nusimanytą prabudins?

★

Gineitis Drauge prisimena dr. J. Grinius pastabą (kai po viešnagės Amerikoje grįžo Europon), kad mūsų visuomenėje čia bijoma laisvai pasisakyti, bijoma išgirsti kito nuomonę. Griniui nepatiko nei mūsų jaunimo "nemandagumas," nei faktas, kad laisvoje Amerikoje lietuvių visuomenėje daugelį varžo laisvo žodžio baimė. Grinių mums vėl priminė Bačiūno išleistas (iš Europos Lietuvos persispausdintas) daktaro "Mano viešnagė Amerikoje." Leidėjui dėkodamas, Grinius

Nukelta į 4 psl.

Lietuviai Kalifornijoje

MOKYKLOS STATYBA. Mokyklos statyba eina į pagalbą. Rugsėjo 10 mūsų vaikučiai ras naujas ir puikias patalpas. Naujasis pastatas gražiai atrodo ir papuoš visą Sv. Jurgio gatvę. Tai vėl lietuvių įnašas Los Angeles miestui pagražinti.

Parapijos mokykla mokslo metus pradeda antradienį, rugsėjo 10. Visi vaikai, lanką mokyklą, 9:00 val. ryto turi būti su savotėveliais arba globėjais mokyklos kieme. Tą pačią valandą bus ir Tėvų susirinkimas, kur bus padaryta svarbūs, mokyklą liečiantys, pranešimai.

ŠIAIS METAIS mokykla turės sėptynius skyrius ir vaikų darželį. Be anglų kalbos visi lietuvių vaikai yra mokomi kasdien lietuvių kalbos. Jau yra užsiregistravę per 300 mokinių. Ju tarpe apie 100 lietuviukų. Mokyklai vadovauja Sv. Kazimiero Seserys Chicago, Ill.

Los Angeles Sv. Kazimiero Seštadieninė Mokykla mokslo metus pradeda šeštadienį, rugsėjo 14, 9 val. ryto. Veiks aštuoni skyriai ir vaikų darželis. Tą dieną bus vaikų registracija, tėvų susirinkimas ir 1963-64 mokslo metų Tėvų Komiteto rinkimai. Seštadieninei Mokyklai yra reikalinga daugiau mokytojų. Galintieji šį darbą dirbti, prašomi registruotis klebonijos raštinėje arba pas mokyklos vedėją p. Igną Medziuką.

VEDYBINĖ SUKAKTIS. Liepos 28, savo gražioje rezidencijoje, Whittier, Calif., Leonas ir Stella Niūnivalai, apsupti skaitlingo būrio draugų, atšventė savo 25-ųjų metų vedybų sukaktį. Tą pačią dieną, bažnyčioje buvo atlaikytos jų intencija dvejų Sv. Mišios. P. Niūnivalai augina dukrą Aldutę ir sūnų Rimutį, — abu gražiai kalba lietuviškai. P. Niūnivalai yra pirkę skalbyklą Whittier, Calif.

* Kun. Antanas Valluška pakrikštijo Gedimino ir

Eugenijos Bastulų dukrą Jolantos Vidos vardu. Krikšto tėvais buvo Domas J. Vallokaitis ir Danutė Bastulis. Ta proga p. Bastulų namuose buvo krikštytynų vaišės, kuriose dalyvavo šeimos artimieji.

MIRĖ JONAS NAVICKAS. Liepos 22 nuo širdies priepuolio mirė Jonas Navickas, 70 metų amžiaus, tremtinys, buvęs Raseinių Apskritis Valdybos pirmininkas. Liepos 27, iš Sv. Kazimiero bažnyčios, jis buvo palaidotas Kalvarijos Kapuose, Los Angeles, Calif. A. a. Jonas buvo ramaus būdo žmogus, visų gerbiamas ir mylimas. Priklausė Sv. Vardo Draugijai ir dažnai savo sunkiai pelnytu doleriu paremdavo gerus tikslus. Dideliame nullūdime liko žmona Ona ir sūnūs Jonas ir Petras.

P. V. RAULINAITIS, apdraudęs agentas, notaras, tarpininkauja pirkti ir parduoti namus; parūpina turto ir kitokias apdraudas; atlieka notaro darbus; veda bžnio atskaitomybę ir surašo mokesčius pareiškimus; įrašo auto klubo nariu ir daro dokumentų vertimus. Adresas: 1972 N. Commonwealth Ave., Los Angeles 27, California, telef.: NORmandy 2-5433.

ANTANAS BAKAS, 1506 Ocean Avenue, Huntington Beach, Calif., telef.: 536-9045, turi Sam Bar Cafė vardu kavinę ir valgyklą. Lietuviai maloniai kviečiami aplankyti.

VESTUVĖS. Rugsėjo 7, 9:30 val. ryto, Los Angeles Sv. Kazimiero bažnyčioje, susituokė inž. Egidijus N. Radvenis ir stud. Vida G. Mikuckytė. Vestuvių vaišės bus St. Nicholas Auditorijoje, 2300 W. 3rd St., 6 val. vak.

PROF. M. BIRŽISKOS MINĖJIMAS, kurį rengia Skautai Akademikai, bus rugsėjo 29 d., parapijos salėje. Paskaitą skaitys vello-

nies Profesoriaus mokinys Feliksas Kudirka.

PARAPIJOS BAZARAS šiais metais bus lapkričio 24. Iš anksto visi prašomi ruošti dovanas, rankdarbius ir fantus metiniam bazarui. Emilija Masonienė yra pirmoji, atnešusi didelį kiekį brangių dovanų.

ELENA ASTRAVAS skelbia savo "BEAUTY FAIR COIFFEURS" atidarymą. Adresas: 6087 Sunset Blvd., prie Gower St. kampo, Hollywood. Atidarymo proga daromos nuolaidos. Telef.: 466-1066.

ONA TUMĖNAITĖ, žinomo politiko ir prof. Tumėno, prieš keliolika metų mirusio Austrijoje, duktė, atvyko iš Australijos ir įsikūrė gyventi Inglewood, California.

MARIJA KONČAUSKIENĖ, fotografo L. Končiausko žmona, buvo sunkiai susirgusi ir turėjo sunkią inkstų operaciją. Gydėsi Holy Cross ligoninėje, San Fernando, Calif., Dr. J. Jurgilo priežiūroje. Grįžusi iš ligoninės, baigia sveikti namie.

SUSILAUKĖ ŠEIMOS: Algis Šekas, Vytautas Čekanauskas, dr. Algirdas Avižienis ir Viktoras Peteris.

BENEDIKTAS M. KNIUPYS ir Evelyn Rapp susituokė liepos 27, Los Angeles Sv. Kazimiero bažnyčioje. Jų Moterystę palaimino Klebonas Kun. Jonas A. Kučingis. Vestuvėse dalyvavo kelios dešimtys svečių ir jaunosios giminės iš Vakarų Berlyno bei Kanados. Vestuvių vaišės buvo gražioje jaunojo rezidencijoje, Reseda, Calif.

DR. JONAS ŽMUIDZINAS su visa savo šeima buvo išvykęs į Kanadą aplankyti savo tėvelius bei kitus gimines. Keliauo automobilu ir truko keturias savaites. Doktoras dirba Pasadena, Calif., erdvės tyrimo darba.

KAZYS ŽUKAUSKAS, iš Kanados, atvyko į Los Angeles, California, įsikūrimo tikslu. Sustojęs pas savo gerą pažįstamą p. Preiškaitį.

PRANAS ŽUKAUSKAS, Los Angeles Sv. Kazimiero parapijos Sv. Vardo Draugijos pirmininkas, rugpiūčio 8 išvyko į Lietuvą aplankyti savo gimines, kurie gyvena Zemaičių Naumiestyje. Kelionėje mano išbūti apie tris savaites laiko.

DR. K. LABANAS, paskutiniu metu gyvenęs Yucalpa, California, po sunkios ir ilgos ligos mirė ir buvo palaidotas Forest Lawn Kapinėse, Los Angeles, Calif.



Alfonso Melinausko ir Viktorijos Vaivadaite sutuoktuves Cleveland, Ohio. Iš k. į d.: R. Vaicaitis, D. Koklyte, R. Minkunas, M. Leknickaitė, jaunas su nuotaka, A. Barzdukaite ir Memenas. Nuotrauka daryta Lietuvių darželyje Clevelande.

V. Baceviciaus nuotrauka

50 METŲ LIETUVOS VYČIAMS

EDVARDAS ŠULAITIS

Rugpiūčio 14 d. Bostone buvo susirinkę Liet. Vyčių organizacijos nariai. Jie čia suvažlavę 50-jam šios organizacijos seimui, o kartu ir auksinio jubiliejaus paminėjimui.

Jau buvome šiame laikraštyje trumpai rašę apie L. Vyčių auksinę sukaktį. O dabar, seimo proga, kiek plačiau pažvelkime į L. Vyčius.

Lietuvos Vyčių (angliškai — Knights of Lithuania — trumpai: K. of L.) organizacijos įsteigimo data yra laikoma — 1913 m. balandžio mėn. 27 d. Organizacijos sumanytoju buvo 1892 m. į JAV atvykęs Mykolas Norkūnas (mirė 1951 m. balandžio 1 d.). Jis įdėjo daug pastangų, kol jo sumanymas buvo įgyvendintas.

Organizaciją steigti mintis jam atėjusi (jo paties žodžiais) "kartą bevaikščiojant girtoje ir besigėrint jos gražumu: medžiai tiesūs, gražūs, augaloti ir viskam naudingi. Bet tik tai tie, kurie auga krūvoje, susipietę. Gi pakraščiuose, kai jau pakrikę, visi kreivai, negražūs ir nenaudingi. Pastarieji tokiais išaugo dėl to, kad, būdami paskiri, vėjų ir audrų lankstomi į visas puses, nepajėgė atsilaikyti."

Tad būrys, tuomet dar neseniai į šį kraštą atvykusių jaunų žmonių, susibūrė krūvon, kad jie išaugtų tiesūs, gražūs, augaloti lietuviškai ne tik kūnu, bet ir dvasia.

Ši organizacija tuomet apjungė beveik visą katalikiškojo jaunimo elitą. Iš jos narių tarpo išaugo žymūs dvasininkai, daktarai, spaudos žmonės, visuomenininkai bei kitų profesijų žmonės: prel. Pr. Juras, prel. Pr. Virmauskis, rašytoj. kun. M. J. Urganavičius-Kwitas, L. Šimutis, Ig. Sakalauskas (Sakalas) M. Zu-

jus, K. Česnulevičius, V. Kvetkus ir daugelis kitų.

L. Vyčių organizacija anksčiau yra buvusi viena veiklesniųjų lietuviškų organizacijų šiame krašte. Bet ilgainiai jos nariai suseno, dalis išmirė, o prieauglio mažai susilaukė. Iš jaunimo organizacijos ji dabar jau pavirto į suaugusiųjų vienetą, o iš grynai lietuviškos — į dvikalbę organizaciją.

Tačiau, nežiūrint šių gana esminių pasikeitimų, Lietuvos Vyčiai šiame krašte ir toliau atlieka naudingą darbą. Šalia religinių ar pramoginių užsiėmimų, dar šiandien šią organizaciją matome, atliekančią kultūrinius ir reprezentacinius uždavinius.

Chicagoje gyvuoja L. Vyčių choras, kuris dažnai rodo lietuvių ir amerikiečių tarpe, leidžiamas žurnalas Vytis (eina nuo 1915 m. spalio mėn. 27 d.) nors jame pageldautina daugiau lietuviškos-medžiagos.

Lietuvos vardo garsinimo reikalams prie organizacijos veikia specialus komitetas, kurio nariai reaguoja į amerikiečių spaudoje pastebėtas žinias apie Lietuvą; jeigu jos teisingos — pagiria autorius bei redakcijas, jeigu klaidingos — pataiso.

Per 50 metų gyvavimo laiką L. Vyčiai atliko sudėtingus uždavinius Lietuvos bei lietuvių labui. Galia, kad šiandien ši organizacija yra pasmerktą lyg ir lėtam išvykimui.

Tik maža dalelė naujųjų ateivių parodė jai susidomėjimą; negana to, net ir lietuviškų parapijų valdytojai, kuriems turėtų rūpėti šios organizacijos ateitis, nerodo jai peitarimo, o labiau kreipia dėmesį į grynai amerikoniškas jaunimo organizacijas.

Liūdna, jog šiandien maža atsiranda anų dienų idealistų kunigų, kuriems rūpėtų lietuviška kalba, kultūra, menas, tvirtų lietuviškų asmenybių ugdymas.

Nebereikalo L. Vyčių himne yra įrašytos prasmingos mintys (žodžiai kun. Gustaičio, muzika komp. A. Aleksandravičiaus — Aleksio):

"Ei, Vyčiai, gyvenam tautai ir Bažnyčiai; Mums viską davė Lietuva, Vaduosi galva ją sava."

KOKYBĖ

— tai slaptoji visų gerų — kaip beparuošty, bet ypač pagamintų iš geriausios mėsos, maisto produktų sudėtinė dalis. Užtikrinant nepalyginamą tikrojo importuoto, jau paruošto valgyti,

LENKIŠKO KUMPIO

kokybę, gamybai imama tik geriausi šiauriniai kiaušiniai.

Šis kumpis, gaunamas dabar nuo 2 iki 12 svarų skardinėse, pagamintas iš specialiai šeriamių kiaušinių mėsos, neturintios nereikalingų riebalų. Šiam kumpiui suteiktas Good Housekeeping ženklas

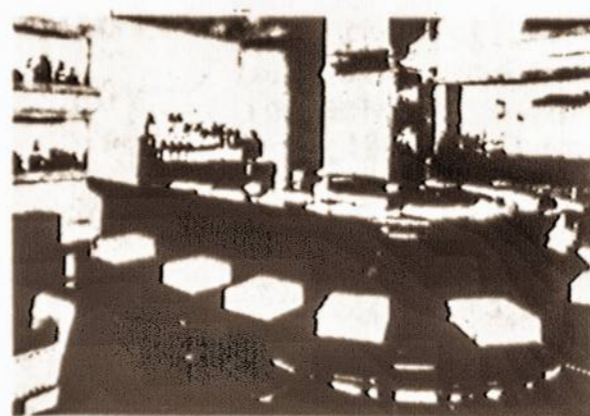


kokybės simbolis, gerų šeiminių atpažinamas ir vertinamas.

Tokį pat gerą skonį turi ir importuota lenkiška kiaušienos kumpio rulada, gaunama dabar 1½ ir 3 svarų skardinėse. Visada reikalaukite tikrojo Importuoto Lenkiško Kumpio ir Kiaušienos Kumpio Rulados visose mažose ir didelėse maisto produktų krautuvėse.



FESTIVAL RESTAURANT & BAR



Pietūs ir vakarienė
Jaukus baras
Salė susirinkimams
vestuvėms ir
pobūvims
Gali tilpti 200 žmonių
LIETUVIŠKIEMS
suejimams nemokamai

VACYS STEPONIS
Savininkas

40 East 26th St. New York City MU 3-2928

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* Longinas Kublickas, gyvenantis Chicagos pašonėje — Cicero mieste, amerikiečių spaudos pranešimu, prieš kelias savaites tapo JAV pillečiu. Kublickas buvo žvejų laivo kapitonas, 1951 m. savo laivu, kartu su Juozu Grišmanausku ir Edmundu Paulausku, pasprukęs iš okup. Lietuvos. Kelis metus su savo draugais jis važinėjo po lietuvių kolonijas, pasakojo savo pergyvenimų, o dabar gyvena ramiai ir dirbuojasi fabrike.

* Kun. Benediktas Sugintas, nenuilstantis aukų rinkėjas lietuvių gimnazijoms Europoje, liepos mėnesio laikotarpyje per Balfą

pasiektą Vasario 16 gimnazijai 900 dol., Saleziečių gimnazijai Italijoje 260 dol., Punsko gimnazijai 20 dol. Per vienuolika savo veiklos metų jis yra surinkęs 110,133 dol.

* Kun. J. Vaišnys, S. J., keturiolika metų redagavęs Laiškai Lietuviams žurnalą, yra iškeliamas iš Chicagos. Nuo spalio mėnesio šį žurnalą redaguoti perima kun. K. Trimakas. S. J. Kun. J. Vaišnio sumanumu žurnalas buvo išaugęs į gražų išvaizda bei įdomų turiniu leidinį. Redaktorius, nors ir būdamas dvasiškiu, sugebėjo pastatyti tautiškumą šalia religijos ir buvo neatlaidus kovotojas dėl lietuviybės.

V. Rask - Rasčiauskas apie kelionę į Lietuvą

Vladas Rask-Rasčiauskas, apie kurį neseniai buvome rašę Vieniybėje, prieš pusantro mėnesio laiko vėl sugrįžo iš kelionės po įvairius Europos kraštus. Kelionės metu, Wide World Travel agentūros prezidentas Rask, lankėsi ir Lietuvoje ir čia viešėjo pas savo gimines Panevėžyje. Buvo sustojęs Vilniuje, Trakuose, Panevėžyje, Pirčiupyje ir kitur.

Norėdami daugiau patirti apie jo kelionę Lietuvoje kreipėmės su eilę klausimų:

- *Ką galėtumėte pasakyti apie paskutinę savo kelionę į Lietuvą*, - užklausa Rask-Rasčiauską, Wide World Tours bendrovės prezidentą.

— Kelionė buvo įdomi ir naudinga, — noriai atsakė kas kart vis didėjančios ir augančios bendrovės vadovas. — Bendrovės reikalai mane nunešė į Maskvą, kur su atsakominguoju Inturisto atstovais aptariau kelis turizmo reikalus. Iš Maskvos nuskrįdau kelioms dienoms į Vilnių. Turiu pasakyti, kad Vilnius per paskutinius trejus metus žymiai pasikeitė. Jau baigta statyti visa eilė naujų namų. Kiti namai pradėti. Pačiame miesto centre baigiama statyti nauja valgykla. Tai bus vienas moderniškiausių Vilniaus pastatų — pilnas ir stiklas, Vilniuje trūko valgyklų. Kai privažiudavo daugiau žmonių, tai nebūdavo, kur juos pamaitinti. Mantekdavo valgyti "Vilniaus" restorane arba "Neringoje," bet naujai Vilniun važiuojantieji žmonės jau galės valgyti pačioje moderniškiausioje valgykloje.

Kokius kitus miestus matėte?

— Aptaręs kelionių reikalus su Vilniuje esančiais,



V. Rask-Raskevičius

turėjau progos aplankyti Pirčiupį. Buvau girdėjęs apie šį Lietuvos kaimą, vokiečių okupacijos metu labai skaudžiai nukentėjusį, bet ankstyvesnėse kelionėse man neteko tų vietų aplankyti. Mačiau įspūdingą paminklą, skaičiau žuvusių kaimiečių pavardes ir buvau Pirčiupio kapinaitėse.

— Tą pačią dieną nuvažiauju į Trakus. Turiu pasakyti, kad ir ten pastatyta didelė moderniška valgykla. Čia taip pat stiklas ir pilnas. Malonu buvo pietus valgyti, kai pro lankus gali

žiūrėti į puikiuosius Trakų ežerus, į važinėjančius laivelius ir besimaudančią jaunimą... Trakuose aplankiau atremontuotą senąją pilį. Atrodo, kad valdžia rengiasi ir toliau dirbti prie pilies atstatymo darbų. Maironis, pasižiūrėjęs į šiandieninę pilį, visai kitoklį giesmę būtų sudėjęs. Jo apdainuotų samanų ir kerpių jau nesimato... Žinai, dar yra senų pilies mūrų, kuriais vanduo plauna ir griauina, bet kitaip atrodo, negu Maironio laikais...

Tęsiama 10 psl.

Wide World Travel Agency

PERSIKĖLĖ Į SAVO ŽYMIAI DIDESNĮ IR PATOGESNĮ NAMĄ,
9727 S. WESTERN AVENUE, TELEFONAI BE 3-1104 arba GA 2-0640

Turime skyrus Tinley Parke - Tel. KE 2-4222 ir Gary Ind. Gary Hotel - tel. 374-1511

Parduodame kelionės bilietus į visus pasaulio kraštus ir tolimiausias vietas sprausminiais lėktuvais, laivais, geležinkeliais ir autobusais keliavimo bendrovių nustatytais kainomis. Paruošiame maršrūtus pavieniams asmenims ir grupėms. Teikiame informacijas apie lankytinas vietas ir turizmo sąlygas.

PADEDAME SUTVARKYTI DOKUMENTUS ŽMONĖMS IS LIETUVOS ATSIKVIESTI IR SUTVARKOME JŲ KELIONĖS REIKALUS LĖKTUVAIS, TRAUKINIAIS IR LAIVAIS.

WALTER RASK-RASČIAUSKAS, prezidentas



Vienas iš "Gintaro" vasarvietės Union Pier, Mich. namų pastatytas originaliu stiliumi ir traukiantis lankytojų akį.

E. Šulaičio nuotr.

Grazi vasarvietė prie Chicagos

Vasaros metu Chicagos Lietuviams plačiuojant savaitgalis išvykas ar ilgesnes atostogas, dažniausia galima išgirsti Union Pier vietovės vardą. Ši vietovė dabar yra tapusi pagrindine Chicagos lietuvių vasaravimo vieta, jau pralenkusi savo populiarumą anksčiau pagarsėjusius "Sandūnus."

Atvykusiems į Union Pier, bene, žymiausia vasarvietė yra "Gintaro" vardu pavadintoji, kurioje šeimininkauja Algis Kairaitis su žmona Viktorija. Ši vasarvietė yra prie pat Michigano ežero, medžių paunksmėje. Čia ne tik maudytis ar saulėje kaitintos galima, bet taip pat pasportuoti teniso, krepšinio ar tinklinio aikštėse.

Paskutniais metais savininkai vasarvietę praplėtė, pastatydami daugiau namelių vasarotojams. Nors ir padidinus patalpas, laisvų vietų čia retai atsiranda ir, norint gauti kambarį ar butą, reikia užsakyti iš anksto. Kiti tai padaro prieš metus laiką bijodamiesi, kad nebūtų pavėluota.

Nors vasaravimo sezonas oficialiai baigiasi rugsėjo pradžioje, bet savininkai



"Gintaro" vasarvietės Union Pier, Mich. savininkas Algis Kairaitis ilsisi po dienos darbo. E. Šulaičio nuotrauka

dar vasarvietėje žada būti visą rugsėjo mėnesį ir kviečia tautiečius, ypatin-gai tuos, kurie čia dar nėra buvę, atvykti, pasižvalgyti, pasidžiaugti visais malonumais.

Iš Chicagos iki Union Pier, Mich. nuvažiuoti mašina trunka truputį daugiau negu 1 valandą laiką.

Mirė Frank Bulaw

Chicagoje po krūtinės operacijos netikėtai mirė Vieniybės bendradarbis Frank Bulaw. Kada jo korespondencija apie Golfo Dieną buvo išspausdinta praėjusiam Vieniybės numeryje, jis jau buvo iške-liavęs amžinybėn.

Vėlionis Lietuvą buvo ap-lėidęs prieš maždaug 40 metų. Negavęs leidimo tiesioginiai važiuoti Amerikon, pradžioje jis atsi-kraustė į Kubą. Čia net kelis metus turėjo pavargti, kol galėjo pasiekti Amerikos krantus Kubos kvota. Apsigyvenęs Chicagoje kelis metus dirbo viešbutyje, o vėliau kartu su savo žmona įsteigė grožio saloną, kuriame dirbo iki pat mirties.

Plačiai veikė ir lietuvių tarpe. Įvairiose lietuvių kolonijose suorganizavo

kultūros draugijas, kurios veikė kaip Chicagos Lietuvių Draugijos skyriai. Pri-klausė Lietuvos Prekybos Rūmams, buvo jų direktoriumi.

Rašinėjo Vieniybės ir ke-liems kitiems laikraščiams. Kada praėjusį pavasarį buvo planuota Chicagoje orga-nizuoti Vieniybės bendra-darbių klubą, vėlionis davė sutikimą įeiti į jo valdybą. Užėjus vasarai ir organiza-vimą atidėjus, vėlionis taip ir nesuspėjo pradėti veiklą šiame vienetė.

Frank Bulaw buvo malonus bei simpatiškas žmo-gus, mokėjo su visais sugy-venti, visiems stengėsi pa-dėti. Todėl jo liūdi ne tik šeima, bet ir visi kiti, kurie tik vėlionį pažinojo ar kartu dirbo įvairiose orga-nizacijose.

(eš)

Winter Garden Tavern Inc.



Vytautas Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: Evergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886, is published weekly by Valerie Tyšliava and Juozas N. Tyšliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerij Tyšliava, Editor: Salomeja Narkelūnaitė. Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelto iš 1 psl.



sako: Norėčiau, kad leidinys padėtų išsiugdyti ir palaikyti kritišką žvilgsnį į save ir aplinką, kurioje šiandien tenka gyventi daugeliui laisvųjų lietuvių." Kaip sunku tokį "kritišką žvilgsnį" ugdyti bei palaikyti rodo puolimai Vienybės, pakvietusios išseiviją apsvarstyti "ilgųjų distancijų" tarpinį ir jo įtaką santykiams su lietuviu Lietuvoje, žmogus su žmogumi pagrindu. Pirm vykdamas į Australiją, Griniaus knygelės leidėjas, Bačionas Dirvos bendradarbiui pareiškė, keliaujas" palaikyti ryšius tarp lietuvių." Gal ras ir būdų, ilgųjų distancijų galo nelaukiant, palaikyti ryšius tarp lietuvių ir Lietuvoje?

Vienybės svarbą Amerikos lietuvių spaudos gretose pabrėžė įdomus dalykas. Kai kiti mūsų laikraščiai pasiima 1 ar 2 savaitės atostogų ir neišeina, nė lapė nesuloja. Vienybės redaktorei išvykstant kvietimu Argentinon, leidėjai būtų buvę neįmanoma vienai tokį didelį ir įvairių laikraščių suredaguoti ir išleisti. Bet Vienybės pareinimas rugpjūtyje, matyti, buvo skaudus asmeninis nuostolis Draugo ir kitoms redakcijoms. Kaip Vienybė drįsta imti atostogų? Iš kur mes semsime išmintingų politinių minčių? Apsiraminkite! Tie, kurie pasišventusiai seniausią lietuvių laikraštį pasaulyje suredaguoja ir išleidžia, jį leis reguliariai po atostogų ir toliau. Vienybės skaitytojai žino, kad Vienybė niekad jų nepavilia puslapių skaičiumi. Vienybė ir toliau eis moderninės technikos, plačių liberalinių pažiūrų laikraščiu, su tikslu jungti visus sąmoningus ir kritišką žvilgsnio nebijančius išseivius lietuvius.

Colorado u-to leidžiamas bertainis Journal of Central European Affairs, liepos nr. turi įdomių lietuviui Lietuvos istorinių žinių. Vienas straipsnis svarsto vokiečių pažiūrų kitimą I-mo Pasaulinio karo gale (spalių ir lapk. mėn.) ir santykius su Lietuvos Taryba. Kitas atpasakoja rusų pastangas, Lenkijai griuvus ir Vilniaus kraštui rusams patekus, Maskvos siekimą Vilnių ir kraštą "subelorusinti." Išgelbėti laiku pasirašymas su Lietuva sutarties, pavedusios Vilnių Lietuvai, bet, kaip liaudis atspėjo: Vilnius mūsų, Lietuva rusų. Trečiu straipsniu prof. A. E. Senas recenzuoja P. Mačiulio veikalą Trys Ultimatumai.

Vilniaus Tiesoje skaitome: Suteikiame žodį kolchozų ir sovchozų ekonomistui A. Meljanenkoviui — darbininkas turi žinoti, ką jis uždirbs! Įdomu, kad santvarkoje, kuri giriasi visko, iki adatų, suplanavimu, darbininkas dar iki šių dienų nežino, ką jis uždirbs?

UŽSIENIO POLITIKOJE

JT rateltuose manoma, dabartinis Amerikos-Sovietijos atoslūgis įmslės daug laiko, būslas begalo lėtas ir nestrakčiojantis. Diplomatu dauguma mano, artį praeitis abi šio meto galimglausias valstybes pramokė nesiskubinti ir nesiekti viską vienu motu išspręsti Amerika turi vargo su Prancūzija, Sovietija su Kinija, o abi — su gaušėjančiu būriu "neutralistų." Gyvenimas verčia išspręsti, kas galima.

Girnakalis :

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

"Quo vadis, ponas Alksnini?"

Biuletenis Laisvoji Lietuva pakartotinai piktinasi V. Alksninio bešališku laikymusi Vienybės atžvilgiu. "LL" jaučia, kad jų patriotai nėra pribrendę Alksniniui nei įtarninti nei patriotizmo mokytį, bet vis tiek neatsisako nuo to, kas būtų galima pavadinti kartais įkyriu moraliniu terorizmu, kartais — paprasčiausiu kandžiojimu.

V. Alksninis pagaliau "LL-je" savo laikyseną paaiškino ir patiekė vienos savo viešai pasakytos kalbos santrauką, kuri yra verta ilgiau nepamiršti. Štai:

"...jaučiu pareigos pasakyti mano draugams kai kurias mano mintijimų išvadas, mano kredo. Mums nėra atskleista Dievullo valios prasmė -- kodėl Visagalis skyrė mūsų mažai tautai tokį skaudų kančios kelią. Leistina tik spėti, kad tai yra Jobo bandymų pakartojimas. Tačiau šiame žiauriausiam tautos istorijos laikotarpyje yra kai kas panašu į nuoseklų, strateginį tautos jėgų paskirstymą. Atrodo, kad tai yra Apvaizdos valia, kad tautos didžiama pasiliko savo žemėje, kad ir pavergtoje, o mažuma — paliko savo žemę, išėjo į tremtį ir įsiljungė į laisvojo pasaulio gyvenimą. Abi tautos dalys turi savo skirtingas misijas, vedančias į tą patį tikslą — tautos valstybinės laisvės siekimą. Nes, pav., jei visa tauta būtų palikusi savo žemę, tai ten būtų likusi tuštuma, kuri būtų užpildyta svetimų ir tuomet jau nebebūtų vilties nei vietos ten grįžti. Ir vėl — jeigu visa tauta būtų pasilikusi savo žemėje, tai nebūtų kas kelia tiesos ir protesto šauksmą už pavergtą tautą laisvoje žmonijoje. Abi misijos yra didžiai prasmingos ir vertingos. Tačiau tautai pasilikusiai savo žemėje pripažintinas primatas (viršenybė), nes tik ten buvo, yra ir bus tikroji kova, susijusi su pavojais ir rizika netekti galvos ar asmeninės laisvės. Laisvajame pasaulyje esantiems mums tie pavojai negresia. Jei čia mes mirsime kaip lietuviai, tai mirsime niekeno nespaudžiami ir negrasinami, o savo valia ir sprendimu. O tai reikštų, kad mes išsižadėjome Apvaizdos mums skirtos misijos — būti šaukliais dėl pavergtos tautos ir už ją. Čia mes turime pilną laisvę reikštis politiškai bei kultūriškai, nerizikuodami gauti pančius ar netekti galvos. Šiuo anaiptol nenuvertinami išsilvijos vertingį darbą, kurių yra daug ir pasigėrėtinų. Tačiau juos dirbant nėra pavojų ir todėl mums nelemta būti herojais, arba didvyriais. Tėvynės žemėje, tačiau, herojų buvo ir bus. Jie iškilis ir suspindės tinkamu laiku — laisvei švintant. Mes žinome, kad tauta yra okupanto kontrolėje, kad visos institucijos veikia pavergėjo nurodymais ir jo naudai. Tačiau tų institucijų pareigūnas lietuvis gali būti ir herojus netgi pasislėpęs po kompartijos bilietu.

Todėl, pripažįstant primatą tautai savo žemėje, nedera visus be atodairos, vadinti išdavikais bei niekšais, kaip dažnai kai kas kur daro, pirm neįsigilinęs į sąlygas, kuriose jie gyvena. Manau todėl, kad į kiekvieną lietuvių anapus reikia žvelgti paskirai — individualiai ir labai atsargiai ir, tik turint visus duomenis, apspręsti kas jis — niekšas ar herojus. ... aš tikiu manotautos prisikėlimu laisvam valstybiniam gyvenimui, kaip po nakties ateina rytas ir diena, o po žiemos seka pavasaris ir vasara. Ir tas tikėjimas teikia man gyvenimo prasmę, o judėjimas lietuviškoje veikloje, ir džiaugsmą."

Ir dar autorius prideda: "Šios mintys nebuvo netyčia išsprukusios, ... jų turinį aš tebeplaikau ir dabar ..."

Apie Vienybę V. Alksninis irgi pasisako: "... yra daug kas girtino, tačiau kartais atsiranda ir peiktinų minčių. Taip derėtų dalykus ir vertinti: gerą pagirti, o blogą — peikiančiai pakritikuoti..."

"LL" atspausdino V. Alksninio laišką ir pridėjo savų pastabų, kurios pradedamos taip: "Mums atrodo, kad ponas Alksninis vistik nepagauna tikrosios Vienybės 'misijos'..."

"LL" dedasi tą misiją pagaunanti žymiai geriau už V. Alksnini ir kitus. Iš kur toks stažas? Kiek mums žinoma, "LL" turi ne tik vargingą išvaizdą, tiesa, labai originalią. Blogiau, kad "LL" yra viena iš pačių didžiųjų lietuvių kalbos darytojų visoje išseivijoje. O dar blogiau, kad nematyti ir taisymsi pastangų. Kas netiki, tepažvelgia, kaip "LL" kankina lietuviškus žodžius, žodžiui netilpus ir dalį pernešant į kitą eilutę!

Kiek mums žinoma, "LL" taip menkai susipažinusi su lietuvių visuomeniniu ir kultūrinu gyvenimu, kad kartą norėjo kailį perti tokiai ryškiai asmenybei, kaip dr. Grinius, o pataikė ... ne mažiau ryškiam dr. Girniui. Pašėlęs tas pavardžių panašumas!

Lyg kokį linksma anekdotą tebeatsimename "LL" pastangas dėstyti Lietuvos proistorę. Skaitėme, kaip Lietuvos archeologijos profesorius, tą "LL" mokslą beskaitydamas, neteko kantrybės ir patį laikraštuką atsisakė skaityti. O jau visai buvo linksma, kai profesorius buvo pamokytas skaitytis ir su "kitomis" pažliūromis...

"LL" yra "stipri" ir poezijoje. Štai —

"Mums nebereikia užtarėjų,
Nei išvadotojų — draugų,
Lietuvis, laisvę pamylėjęs,
Nekęs rėtežių kruvinų.
Priglausk, giruže, prie krūtinės
Nuvargusius savo vaikus,
Aukoja laimę jie tėvynai
Už tylūs gimtuosius laukus."

(š. m. Nr. 16)

Tęsiama 5 psl.

Darbo dienos reikšmė

Darbo Diena — pirmasis rugsėjo mėn. pirmadienis — turi tą pačią reikšmę amerikiečiams, kaip ir Gegužio Diena kitiems kraštams. Faktiniai, ir Darbo Diena ir Gegužio Pirmoji kilo Amerikoje tik kelių metų tarpe.

1882 m. New Yorke, prieš 81 metus, įvyko pirmasis Darbo Dienos paradas, 20,000 dainuojančių ir linksmai nusiteikusių darbininkų po masinio susirinkimo Union aikštėje maršavo Broadway gatve nešdami plakatus, reikalaujančius aštuonių valandų darbo dienos. Ši idėja plito. Nuo to laiko rugsėjo pirmasis pirmadienis pasidarė švente, diena masinių susirinkimų, piknikų parkuose ir parodų svarbiosiose gatvėse tūkstančiuose miestų ir miestelių, nuo Atlanto iki Pacifiko, atiduodant pagarbą darbininkui.

Gegužio Diena taip pat prasidėjo New Yorke. 1886 m. gegužės mėn. 1 d. įvyko Naujosios Amerikos Darbo Vyčių ir Amerikos Socialis-

tų Partijos, 30,000 narių susirinkimas. Jų pagrindinis tikslas buvo demonstruoti už aštuonių valandų darbo dieną. Jie priėmė rezoliuciją, kad pirmoji gegužio mėn. diena turėtų būti skirta darbo pergalių šventimui ir tolimesnį reikalavimų formulavimui. Po trijų metų Europoje Antrasis Socialistų Internacionalas priėmė vieno amerikiečio delegato padarytą pasiūlymą, kad Gegužio Diena būtų padaryta tarptautine pasaulio darbininkų solidarumui atžymėti.

Aštuonių darbo valandų diena, 40 darbo valandų savaitė, ir daugeliui kitų taip vadinamų pirmosios Darbo Dienos svajotojų reikalavimai, senai išsipildė JAV-ėse. Darbininkų teisė organizuoti ir laisvas savo pasirinktas unijas, išsirinkti savo agentą deryboms, vesti derybas bazuotas lygyje su darbdaviais, streikuoti reikalui esant, yra garantuota įstatymu. Tautinė darbo politika skatina unionizmą, neatsižvelgiant, kuri

partija yra galioje.

Kai Darbo Diena buvo pradėta, prakituojančios darbovietės, vaikų naudojimas darbu, nesantariškos ir nesaugios darbo sąlygos ir kitokios blogybės buvo plačiai pasklidusios. Šiandien tokie dalykai yra įstatymų arba sutarčių neleidžiami. Uždarbiai 1963 m. yra trim kartais aukštesni negu tais laikais.

Trumpai, laimėdami trumpesnes valandas, geresnes darbo sąlygas ir aukštesnį gyvenimo lygį, Amerikos darbininkai taip pat laimėjo didesnę socialinę pagrindą, saugumą ir vertę demokratijoje, kuri, nors dar ir nevisai tobula, bet labai pagerėjusi. Ne viena Amerikos visuomenės dalis tiek neprisidėjo prie šių pagerinimų, kaip darbo žmonės.

ACNS

VIENYBĖ maloniai prašo visų skaitytojų, kurių prenumerata pasibaigė, nedelsti atsilyginti.

SOCIALIZMAS IR CARIZMAS BE SIBIRO - NEAPSEINA!

LIETUVOJE:

Biurokratizmo pavyzdys

Prireikė darbininkui A. Ignatavičiui priregistruoti pas save žmoną ir dukrelę. O butas, kur jis su tėvais gyvena, žinybinis, Kauno Medicinos institutui priklausoma. Taigi, Ignatavičius ir parašė rektoriui pareiškimą, prašydamas leidimo priregistruoti šeimą. Rektorius perdavė pareiškimą instituto kadry skyriaus viršininkui K. Karliui.

Štai nuo tada ir prasidėjo...

Atsiprašęs iš darbo, Ignatavičius nuėjo pas K. Karlią. Nors buvo dar tik pusė penkių, viršininko neberado. Kitą dieną -- vėl tas pats. Nėra K. Karlio. Pietų pertraukos metu darbininkas vėl atbėgo. Šį kartą pasisekė. K. Karlas išklaušė pareiškėją, pagalvojo ir pasakė:

— Ateikite rytoj... Darbo diena! Baigiantis...

Bet rytojaus dieną sutartą valandą žmogus vėl nieko nepesė. Išgaravo viršininkas. Laimė, po gero pusvalandžio tolimoje šmėstelėjo Karlo figūra. Žmogus pasivijo jį ir sužinojo, kad... reikia ateiti iš ryto...

Šiaip taip susitaręs darbe, Ignatavičius rytą vėl beldėsi į kabinetą.

— Ateikite rytoj prieš penkias, — paliepė Karlas. O paskiau reikalai klostėsi maždaug tokia tvarka:

— Ateikite ryt iš ryto...

Ryte: — Užėkite rytojvakare... Ir taip visą savaitę. Darbo draugai ėmė skersakiuoti į Ignatavičių. Viršininkai užsiminė apie darbo drausmę...

O K. Karlas kartojo, kaip gerai išmokyta pamokė:

— Ateikite rytoj...

Pagaliau jis susimylėjo ir aštuntos dienos pabaigoje pritrėnkė Ignatavičių savo atsakymu:

— Jūsų pareiškimo negalima patenkinti...

— Tai kur man dėti žmoną ir, kūdikį? — paklausė darbininkas.

Karlas abejingai gūžtelėjo pečiais...

Dr. Elena Armantienė, Balso CV Vicepirmininkė, Balso vardu parengė ir įteikė specialiai JAV Senato komisijai labai reikšmingą memorandumą. Pagal iki šiol veikiančius JAV įstatymus Amerikos priešai, kariavę II p. kare, turėjo atlyginti visus JAV piliečiams padarytus nuostolius; jei nukentėjusieji tų nuostolų veiksmų metu buvo piliečiai. Dabar JAV Senatas nori priimti įstatymą 987, pagal kurį II p. karo JAV priešai būtų priversti atlyginti nuostolius ir tiems nukentėjusiems, kurie tik vėliau tapo JAV piliečiais (tai apimtų daugelį naujai atvykusiųjų į šį kraštą).

Literatūros ir Meno savitras Vilniuje teigia: Socializmas mūsų šalyje nugalėjo visiškai ir galutinai, tiek medžiaginėje tiek sąmonės srityje. Bet Rockfordo, Illinois lietuviai giminais rašo: Rašau iš Sibiro. Dėdė Nikas supyko ir vėl atsidūriau su šeima čia. (Jis ten pirmiau atlikinėjo 10 metų sunkių darbų buasmę).

Buvusio Lietuvos diplomato ir rašytojo Jurgio Savickio sūnus Augustinas (gimęs Danijoje 1919 m.) 1949 m. baigė Valstybinį Dailės Institutą Vilniuje ir dabar jame dėsto. Jo paveikslų parodos buvo Vilniuje, Kaune, Mariampolėje ir Belgijoje.

Draugo redaktoriu tėvai marijonai paskyrė kun. Jurgį Vašką, o redakcijos vadovu-moderatorių kun. Pr. Garšvą.

Kinijos komunistai tebekalina New Britain, Conn. gimusį lietuvį T. Daunį-Downey. Gyventojai surinko 50,000 parašų peticiją, jį išlaisvinti.

Prof. S. Kolupaila Drauge pastebi: Pamėgink pareikšti originalesnę mintį, pakamplių rašėisvos tuoj tave su žeme sumaišys!

Lietuvos Vyčiai turėjo puikų 50 metų sukaktuvinį seimą. Jų tam tikra komisija (iš apie 160 narių) laiškais atsiliepia į amerikiečių spaudos rašinius Lietuvos reikalais. Perna parašė 23,000 laišku, atsakymų susilaukė 5,433.

Nepr. Lietuvos laikais, poetas Aistys prisimena, kaip, Kauno gatvėmis vaikščiodami su poetu Miškiniu deklemuodavę rusiškai Lermontovą, Puškiną, Bloką, ir Giesmę apie Igorio žygį — "na son griaudščij."

Mūsų nutautimą Kanados Vancouveryje pavaizduoja Tėv. Žiburių kor. Sako: Tarp 750,000 gyventojų yra 200 lietuvių: senųjų ir dypukų. Senieji laikosi savo būrelių, dypukai gi skuba sukanadėti. Neturime kampečio susispiesti, tai apie 80 mūsų jaunimo turime lietuvių bei nurašyti. Intelektualų turime, bet -- "

Svedijoje estų ir latvių tautiniai fondai leidžia švedų kalba informacinę Balt-Press, kurį pernai paėmė redaguoti estas Kaela ir tuojau pagausėjo žinių apie Lietuvą (kurių "brolis" latvis redaktorius pirmiau vengdavęs). Lietuviai Svedijoje patys "nepajėgia prieš šitokio darbo prisidėti."

Londonė gyvenanti anglė artistė Venetia Newall lankė Vilnių ir Trakus, parsiveždama gausių nuotraukų.

Iš V. Vaitiekūno patirčia-

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

Kita istorija

(Taip pat apie audrą saukšte vandens)

Sapienti sat!

V. Alksninis Vienybėje randa ir peiktinų minčių. Nenuostabu. Kad, kaip jis sako, peiktinas mintis reikia peikiančiai pakritikuoti, visai suprantama.

Bene 1943-4 metų žiemą kartą prof. Karasavinai Vilniuje studentus ragino rašyti. Sako, ryžkitės, nesidrovėkite. Sako, jūsų darbus svarstysime, rašysime kritikas. Jūs ginsitės. Ir taip bus kuriama lietuviška mokslinė literatūra.

O, kad išvijoje galėtume gėrėtis jei ne gerais mokslais, tai bent padoria publicistika!

Kelstas klausimas "Quo vadis?" — Kur eini? Mums atrodo, ponas Alksninis niekur nėra, nuo savų pažirių nesitraukia. Iš savo pusės prašytume Alksnį ir palikti tu, kuo jis yra, nenueti niekur kitur, likti tautinio lietuvių kelio pakelėj rodikliu.

Audra saukšte vandens

Jau kuris laikas Chicagos Vilnyje rašė Narimantas Noragas. Niekas nežinojo (ir rimtai nesiekė žinoti), kas jis yra. Dabar į Lietuvą repatrijavę čikagiečiai Albinas Morkus, ir Vilnis pranešė, kad jis ir buvo Narimantas Noragas.

Morkaus-Norago išvažiavimo proga kilo ginčų tarp Vilnies ir Naujienų. Mat, Morkus kurį laiką yra buvęs Amerikos Lietuvių Tarybos tarnautoju. Rašė protokolus ir t. t. Reiškia, laisvinimo darbuose buvo laikomas patikimu ir priėjo prie tos veiklos dalies, kuri visuomenei neskelbiama. Bet pasirodė, kad Morkus pasitikėjimo nebuvo vertas, nes jis ten dirbdamas rinko medžiagą ALTo veiklai ir žmonėms kompromituoti. Pagaliau Vilniaus spaudoje pasirodė keli Morkaus rašiniai, buvo išleista Morkaus rašinių knygelė "Baltasis mėsotelis", kur labai skaudžiai pasišaipyta iš ALTo, bet ne kažin kaip palankiai atsiliepta ir apie daug kitų Vakarų pasaulio reiškinų. Buvo aišku, kad Morkus yra jau "anos pusės" žmogus.

Išvažiavimo į Lietuvą proga Vilnis savo bendradarbiui surengė išleistuves, o apie patį išvažiavimą pirmoji parašė Laisvė (sako, Chicagoje buvo pletkininkų tai jau anksčiau pranašaujama). Naujienos iškniso, kad Morkus iš Amerikos išvyko ne savo valia, o ... FBI išvarytas. Sako, graudžiai verkė žmogus svetimą Ameriką aplėisdamas. Draugas dar pridėjo būk tokių išvažiavimų reikią ir daugiau laukti, vis priverstinų. Chicagoje sukūrė dar mitą būk ir Vienybės redaktorė S. Narkeliūnaitė pavojų akvaizdoje pabėgo į Pietų Ameriką. Mat, pletkams ir gandams galo nėra. O apie Morkų Vilnis tebeįrodinėja, kad jis išvažiavo pats, niekeno neverčiamas.

Žodžiu, turime dvi versijas. Galimas daiktas, abi jos kiek padallintos autorių norima kryptimi. Žinoma, čia istorikai neturės ko veikti, nes reikalas per menkas. Tik iš mūsų pusės laikome keista, kad amerikiečių FBI prilyginama nacių gestapui ir bolševikų NKVD, kur tos įstaigos buvo daugelio žmonių gyvenimo ir gyvybės viešpačiai. Būtu įdomiau, kad Naujienos nurodytu, kada, kur ir kokia kompetentinga amerikiečių įstaiga Morkaus likimą sprendė.

Morkus-Noragas galėjo susikurti sąžiningesnio visuomenininko rolę.

Dirva paskelbė St. Santvaro straipsnį apie Liudą Girą. Nelengva apie Liudą Girą rašyti, — apie poetą, kritiką, redaktorių, kataliką, tautininką, komunistą, antibolševikinį komendantą, bolševikinį pulkininką ir t. t. vienam asmeni. Jį pažinojusieji dažniausiai yra šykštūs kalbėti apie jo dorybes. Ar reikėjo apie jį St. Santvarui rašyti, — tai paties St. Santvaro dalykas. Viena aišku, kad Liudą Girą "ištrinti" iš lietuvių literatūros vargiai kam pavyks. Jį pažinojusį atsiminimai yra medžiaga lietuvių literatūros istorijai.

Toje pačioje Dirvoje dėl St. Santvaro straipsnio atsiliepė Bronys Raila. "Protestuojau", sako, "Liudas Gira — trečiaeilės reikšmės grafomanas." O toliau Br. Raila liudininku pasikviečia mirusį M. Biržišką su "Lietuvių tautos kelio" II tomo 207 puslapiu ir randa, kad L. Gira buvo paršyvas tipelis, kyšininkas, valdžios pinigų eikvotojas, literatūrinė blakė, prostitutinė plunksna, fizinė ir moralinė šlykštybė...

Patikrinome liudininką. Taip, tikrai M. Biržiška taip liudija. Tik liudininkas, L. Girai skyręs du puslapius, nepamiršta, kad L. Gira — nedidelis, bet tikras, lengvai pasireiškias lyrinis talentas, ... nereikšmingas ir nesavarankiškas, bet greitai ir lengvai rašęs žurnalistas, ... minėtinas almanachų redaktorius, ... su Gira yra susiję pirmieji, tik ne visi, kitų dar ir vėlesnieji, Krėvės, Seiniaus ir kai kurių kitų, prieškariniais laikais pradedančių mūsų rašytojų literatūriniai žygiai." L. Girai simpatijas neturėdamas ir to trūkumo neslėpdamas, M. Biržiška pagaliau nėra neginčyjamu ekspertu Giros reikaluose. Tu labiau nėra ko apie L. Girą sukniētis Broniui Railai, taip pat sugebėjusiam būti ir šiuo ir tuo.

Bet pati didžiausia B. Railos klaida (žinoma, L. Giros reikaluose), kad jis tariasi išreiškias lietuvių tautos pažūrą. "Liudas Gira paliko gausų ir įdomų literatūrinį palikimą. Jis — savitas ir įdomus poetas, įnešęs daug naujo į mūsų poeziją" — šiais žodžiais "Tarybinė mokykla" (š. m. Nr. 7, 47 psl.) yra daug arčiau tiesos už B. Railą.

DĖL ALBINO MORKAUS "DEPORTACIJOS"

Po eilės rašinių Chicagos Naujienose apie tai, kaip FBI iš Amerikos "išdeportavo" Albiną Morkų, buvusį ALT Centro valdybos tarnautoją, Vienybė specialiai kreipėsi į New Yorko FBI skyrių ir vietos Imigracijos biurą, norėdama patikrinti ar Naujienos skelbia teisybę.

FBI tarnautojas (lietuvių kilmės, asmeniškai pažįstas dr. P. Grigaitį ir vieno ALT direktorių brolio) pareiškė, kad ta agentūra neužiima jokiais deportacijos bylomis ir iš viso jokių žinių apie Albiną Morkų neturi. Reiskė nusistebėjima, kaip dr. Grigaitis to-

kią klaidingą informacija galėjo skelbti savo laikraštyje.

Jokių žinių apie Albiną Morkaus "deportacija" į Lietuvą neturėjo nei JAV imigracijos biuras New Yorke.

Iš paties A. Morkaus, kuris prieš savo kelionę teikėsi telefonuoti Vienybei dėl vieno jo rankraščių netikėtai patekusių redakcijai apie ALTo valdybos posėdžius, jisai konkrečiai atsakė į visą eilę klausimų: kad jis už poros mėnesių grįšias į Ameriką ir nebūdamas JAV piliečiu, išsirašinęs "Reentry Permit".

Albinas Morkus Vienybės leidėjai pareiškė, kad jis vyksta į Lietuvą todėl, kad labai išsilgo savo artimųjų.

4,000 MYLIŲ APLINK DIDŽIUOSIUS EŽERUS

TĘSINYS

Pennsylvanijos autostrada yra 360 mylių ilgio ir priklauso strateginiam federalinių kelių tinklui, kurį pažymėti baltais numeriais mėlyname skyde, su raudona juosta skydo viršuje. Vargšai pensilvaniečiai už visą statybą patys turėjo užmokėti, nes jie šį kelią pabaigė prieš 1955 m., kada buvo priimtas Kongreso įstatymas tokiam kelių tinklui finansuoti. Dalį pinigų statytojai atsilma iš pakelės reklamų, kurių, pvz., ant Ohajaus autostrados nėra, kad nenukreiptų šoferio dėmesio.

Kai Lietuviai kas nors pamini Pensilvaniją, jis tikriausiai tuoj pagalvoja apie Amerikos plieno centrą — Pittsburghą. Čia yra likučiai vienas iš seniausių lietuvių kolonijų Amerikoje, kurios pradžia stekta praeltą šimtmetį.

KALNAI, TUNELIAI, STIRNA

Pravažiavus pro Pittsburghą, pilvas pradeda prašyti vakarienės, o jau nakvynėi laikas.

Privažiuojam pirmą aukštesnių kalnų grandinę. Tai Apalašo kalnai, Greitkelis sulenda į Laurų kalno tunelį. Dar už pusvalandžio privažiuojam Allegheny kalnus. Čia ir vėl tunelis, kelių mylių ilgio. Mums sekasi, nes iš jo išvažiuojame, pamatom, kad judėjimas į priešingą pusę užsikimšęs: stovi kokių penkių mylių ilgumo maštinų vilkstė.

Nusprendžiam dar prieš trečią tunelį — čia jų kelio lika — išsukti iš autostrados ir apsistoti. Privažiavę Bryzvuodą, taip ir padarom. Pasukam į pietus ant 126 kelio. Nepataikom, nes čia kokiam 10 mylių ruožetaiso kelią.

Pagaliam privažiuojam Henkoko miestelį. Sustojam viešbutyje ant kalniuko. Mums besiderint su senutę savininke, jos luošas sūnus rodo pirštu į pamiškę ir sako: "Ten stirna." Tikrai, matom šį grakštų gyvulėlį išėjusi pasiganyti.

Bet mūsų viešbutis neturi vaikų, o mes alkani kaip vilkai. Tad čia neapsistojam, bet leidžiamės į slėnį pavalgyti. Čia jau Vakarų Virginijos valstybė. Vės spėjam ant vakarieniškos, nes provincijoje net šeštadienio vakarą visus restoranus uždaro 8-tą ar 9-tą val. Maistas čia pigus: \$1.20 vištienos porcija.

PREZ. WASHINGTONAS ČIA VAIKŠČIOJO

Pavalgę vėl leidžiamės nakvynės ieškoti. Ją randame Berkello Šaltinių kurorte, kuris žinomas savo mineraliniu vandeniu, tryškančiu iš žemės. Jo temperatūra ir žiemą, ir vasarą vis 74 laipsniai. Šlame miestelyje savo vasarnamį turėjęs ir pirmasis JAV prezidentas Jurgis Washingtonas. Jo apylinkėse vyko smarkus mūšiai piletinio karo metu tarp pietiečių ir šiauriečių. Ir dabar, sako, ne vienas mediktyras atšalina savo motorinį plūklą, beplaudamas kokį šimtmetį aužuolą, į kurį buvo įstrigus kulka ar skeveldra.

Išsimegusį vėsintame kambaryje, iš ryto patraukiam 50-tuoju keliu Wa-

shingtono link. Greit įvažiuojam į Virginijos valstybę, kuri tarp kitko pagarsėjus ir savo žaliais rūkytais kumpiais, panašiais Lietuvoje kletyje kabėjusius. Tuoj privažiuojam ir budelę šalia kelio, kurioje par-davinėja rūgščias vyšnias, obuolius persikus ir... tuos kumpius. Turim vieną parsivėžti namo! Pradedam derėtis. Brangus — doleris už svarą. Paėmiam 14 sv. didžio. Neapsivylėm. Vėliau parvažiuojame pa-tyrėm, kad kumpis tikrai toks kaip iš kleties buvo, nors ir rūkytas amerikoniškojo riešuto medžio dūmuose.

Tęsiama 7 psl.

MILIJONAI BAŽNYČIAI. - Naujoji "Marijos, mūsų karalienės katedra Baltimorėje, kuri labai panaši ir iš oro, ir iš vidaus į "Marijos nekaltos prasidėjimo baziliką" Washingtono, kur ir lietuviai turės savo koplytėlę. Keliolikos milijonų dolerių pastatas pastatytas iš ario T. O'Nylo palikimo.



Mano kelias į muzikos meną

Tapau "kino artistu"

PABAIGA

Teko man dar ir "kino artistu" pabūti. 1955 m. gruodžio mėn. LTSR Kinematografijos ministerijos buvau pakviestas suvaldinti epizodinį Antantės atstovo anglo Klarko vaidmenį filmuojamame rašytojo Gudaičio-Guzevičiaus veikalė "Kalvio Ignoto teisybė." Nustebau: maniau, kad šis darbas labiau tiktų dramos artistui, juk arių dainuoti čia nereikia. Tačiau kino režisieriai buvo kitos nuomonės: jie kartais susiranda sau tinkamus personažus ir ne iš profesionalų artistų tarpo, o turgavietės mi-nioje.

Talgi teko nuvykti į Leningrado "Lenfilmą." Man buvo labai įdomu pamatyti, kaip gimsta filmai.

Pradžioje repeticijose su partneriais buvo sutikslinti mūsų tekstai ir tartis. Išsiaiškinome charakterius, bendravimą; režisieriai nustatė mizanscenas bei pravedė bendras repeticijas. Tada nuėjome į "platformą," kurioje buvo įrengtas laivo kajutės kambarys. Čia aš ir turėjau vaidinti. Kajutė atrodė visai kaip tikra, — apstatyta reikiama baldais, butaforija. Apsupo mus įvairių prožektorių daugybė. Nuo jų šilimos teko prakaituoti, o kai buvo daromos nuotraukos, prožektorius dažnai pastatydavo taip art, jog bijodavau, kad elektros srovė nepasijustų Klarko į kitą pasaulį, juo labiau, kad garso aparatas kybodavo prie pat mano viršugalvio. Iš pradžių buvo labai neįjauku, vėliau apsipratau.

Anglas Klarkas turi rūkyti cigarą, o aš gi nerūkantis, visą gyvenimą nepakenčiau dūmo. Bandau rūkyti ir jaučiu,

AB Sodeika

kad pradeda svaigti galva. Režisierius ragina: "Rūkykit, rūkykit!" Pradedu ginčytis: "Patraukiu dūmą, kai darysite nuotrauką..." Režisierius reikėjo, kad kambarys būtų prirūkytas, kad dūmai plauktų apie mane, tad režisieriaus padėjėjas Grybauskas pasistūlė parūkyti už mane. Kai atėjo momentas daryti nuotrauką, paėmiau į dantis cigarą ir rūklau iki apsvaigstant. Gera, kad netrukus po to scenos buvo pertrauka, tai turėjau progos atsigaivinti ir galėjau baigti filmuotis.

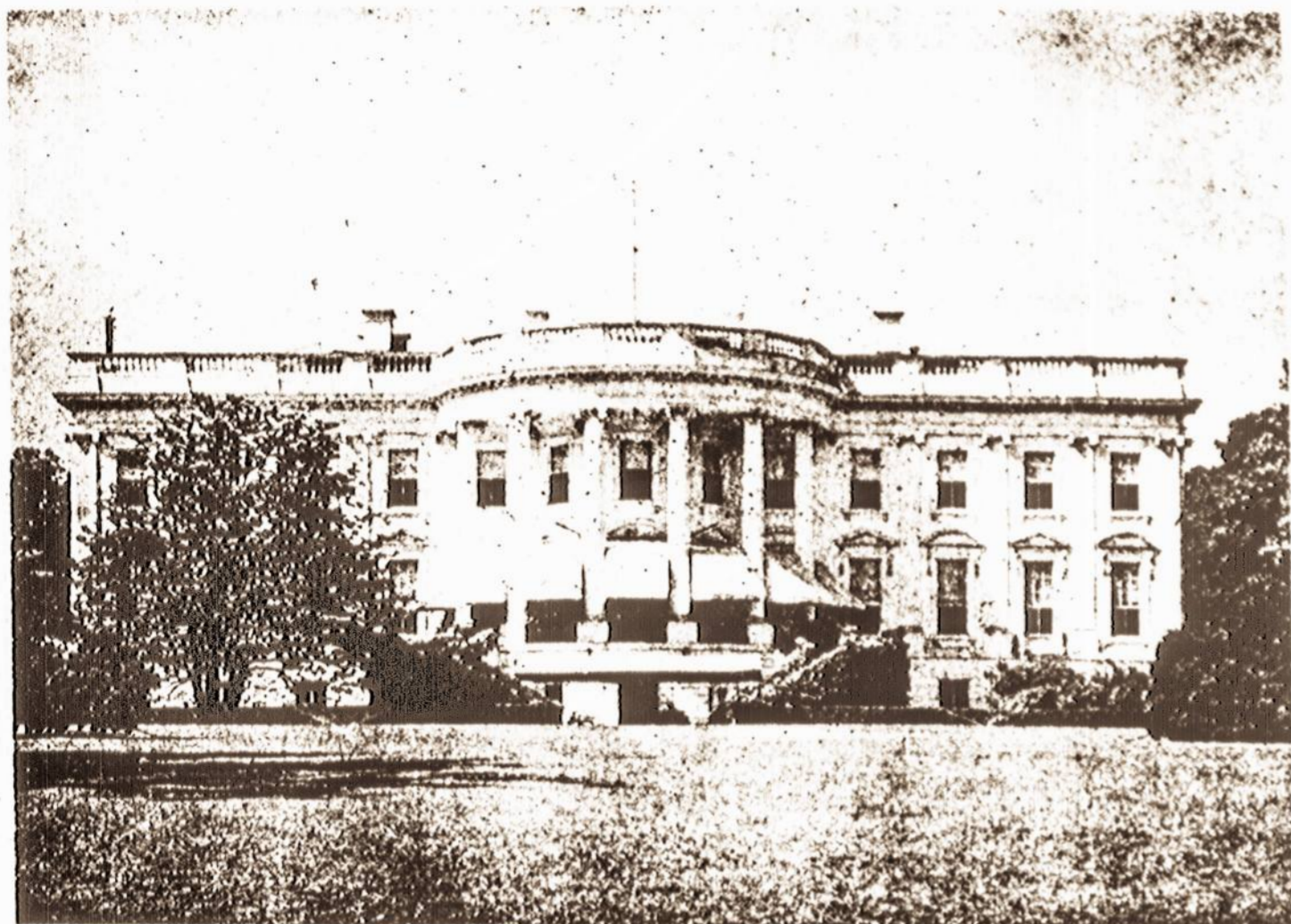
Susipažinęs su šia filmo laboratorija, supratau, kad tai naujas pasaulis artistui, kad šil meno sritis turi didelę ateitį.

Ta proga teko pavalkštinti po Leningradą. Čia pamatėm garsiąją "kanavką," valduojamą operoje "Pikų dama," kur susitiko Germanas su Liza.

Kai mintimis perbėgu savo nueltąjį gyvenimo kelią, visados pagalvoju, kad gera, malonu ir džiugu dirbti savo gimtajame krašte, savo liaudies tarpe.

ANTANO SODEIKOS SUKURTIEJI VAIDMENYS

- Senas vaidila — M. Petrausko operoje "Birutė," Chicagoje 1909 m.;
- Belzebubas — M. Petrausko operoje "Velnišas išradėjas," Brooklyne 1915 m.;
- Gasparas — Planketo komiškoje operoje "Kornevilio varpai," Brooklyne 1919 m.;
- Mephisto — Gounodo operos "Faustas" prologe, Bostone 1920 m.;
- Germontas — Verdi operoje "Traviata," Kaune 1920 m.;
- Demonas — Rubiņšteino operoje "Demonas," Kaune 1921 m.;



... Baltųjų kolonų fasadas sutvarka pro lapus. ... Tai Baltieji rūmai Washingtone, kur dabar gyvena JAV Prezidentas Kennedy.



Buvusio JAV Prezidento Thomas Jefferson Memorialinis paminklas prie Potomako upės Washingtone.

Atkelta iš 6 psl.

VALGOM KAIP ČIGONAI

Duoną ir dešrą pūstryčiams valgome važiuodami, kad spėtumėm ant šv. Mišių į tautinę Nekalto Prasišėdimo baziliką, kur ir lietuviai turės savo altorių.

Judėjimas prieš sostinę padidėja. Greit privažiuojam Arlingtono kapines, kur balto marmuro kape ilsisi Nežinomas kareivis ir kur turi teisę būti palaidotas kiekvienas JAV karo veteranas. Kitapus Potomako upės jau ir pats Washingtono miesto centras. Pervaziavus Arlingtono tiltą, reikia apvažiuoti aplink prezidento Lincolnio paminklą, nuo kurio laiptų, kitą pusę miesto, už Washingtono obelisko, matosi Kapitoliaus kalnas ir Kongreso rūmai su savo milžinišku baltu kupolu.

Pravažiuojam pro medžiuose paskendusius prezidento Baltuosius rūmus. Baltųjų kolonų fasadas sutvarka pro lapus. Rhode Island gatvę pasukam į siaurės rytų Washingtoną, kur yra minėtoji šventovė, pradėta statyti 1925 m. ir dar šiandien viduje ne visai baigta. Jos keturkampis bokštas primena ir Kauno

Prisikėlimo bažnyčią, ir Londono Westminsterio rūmų bokštą. Mėlynas kupolas su mozaikiniais šviesiais ornamentais gal sukurtas pagal šv. Petro baziliką Romoje, kuri yra ir didžiausia bažnyčia pasaulyje. Washingtoniškė yra didžiausia Amerikoje.

LIETUVIŠKA KOPLYTĖLĖ NEPRADĖTA

Vysk. V. Brizgio rūpesčiu lietuviai gavo savo koplyčią rinktinę vietą, pagrindiniame aukšte (yra dar žemutinis aukštas), rytinėje pusėje, įėjus pro centrinį įėjimą, po dešine puse, šalia slovakų koplytėlės Jednotos Dievo Motinos garbei. Slovakai nors paveikslą pastatė ir klūpyklą prie jo. Užrašas skelbia, kad čia jų kampelis ir kad koplyčia bus baigta dar šiais metais.

Lietuvių vieta visai tuščia ir tik raštinėj žino, keno ten bus įrengtas altorius. Ant jų plano parašyta, kad turi būti užbaigtas 1965 m. Pinigai jau renkami ir kiekvienas per savo kleboną gali prisidėti prie koplyčios įrengimo, kuri gali kainuoti 300,000 dol. Suma didelė, bet, pvz., vien šv. Antano parapijoje Cicero mieste

šiam tikslui per vieno sekmadienio rinklavą buvo surinkta 900 dol. Kadangi šiame krašte yra virš šimto lietuviškų parapijų, tai pinigų atrodė bus galima sukelti. Tik jau bent kokią lentelę reklamai, tai jau dabar reikėtų iškabinti, kad praeinantieji tūkstančiai maldininkų žinotų, kad ir lietuviai daro žymų įnašą į šio krašto katalikiškąjį gyvenimą.



Iš Washingtono pasileidžiame į Baltimore. Juk tai vėnas iš didžiųjų Amerikos uostų, sena lietuvių kolonija, kurioje kadaise buvo priskaitoma iki 6,000 tautiečių.

Šį kartą autostrada, kurios ilgis 40 mylių, neapmokama. Mat ji veda į "Tarpautinį draugystės aerouostą" į kurį atskrenda daugelis diplomatų. Neapmokama iš jų, vos išlipusių iš lėktuvo, lupti pinigus. Kelias beveik visą laiką eina per mišką. Pravažiuojam pro eksperimentinę Žemės ūkio departamento fermą, kur, sako, viščiukai kalakuto didžio, o vištų kiaušiniai kaip stručių.

Kita įdomybė pakeliui tai "Valstybinė aeronautikos ir erdvės administraci-

jos" vyriausioji būstinė. Iš čia planuojamos dirbtinių satelitų kelionės aplink žemę ir raketos į kitas planetas.

PAKELIUI HIPODROMAS

Kam viščiukai ir raketos nerūpi, tas gali pasukti į Laurelio hipodromą čia pat prie kelio, kur keletą kartų per savaitę vyksta arklių lenktynės ir kur tūlas savo algą pralažina, pasitikėdamas negreitu arkliu.

Bet jei autostrada buvo neapmokama, tai į miesta reikia įvažiuoti apmokamu tuneliu. Atsiduriame seno ir šiek tiek apleistu didmiesčio viduryje. Žmonės pasakoja, kad Baltimore gražina. Sako vien miesto vidurio "atjauninimas" kainuosias 200 mil. dolerių.

-- Bet viskas juodukams, -- priduria su kartėliu.

Kiek tai tiesos, nežinia. Vienas iš pirmųjų naujųjų pastatų yra didžiuliais banko rūmai, kuriuose turbūt juodukai tik durininkai ir šlavikai. Bet tokia jau žmonių prigimtis: prie ko pripranta, tas ir gerai. Mano, kad kitaip ir būti negali. Taip pat ir prieš juodukų pastangas pakilti visuomenėje baltimoriečiai smarkiai priešinosi. Po poros dienų,

mums iš miesto išvažiavus, čia vyko didelės rasinės riaušės ir net buvo paskelbtas karo stovis.

LIETUVIŲ PARAPIJA CENTRE

Lietuvių šv. Alfonso parapija Baltimorėje yra pačiame miesto viduryje, 114 Nr. vakarinėje Saratogos g-vėje. Čia energingo prelado dr. L. Mendelio dėka bažnyčioje žmonių netrūksta. Deja, dauguma jų ne lietuviai. Kadaiše prelatas skundėsi dipukais:

-- Per pirmus šešius mėnesius, kai atvažiavo, dar atėdavo Sumai. Vėliau prašyveno, išsikraustė į priemiesčius ir nebe nori atvažiuoti savo bažnyčion.

Be to, jo nuomone, dipukų dauguma į karjeras pasinešę, ir prelatas abejoja, ar čia patys geriausi Lietuvos katalikai suvažiavo.

Šv. Alfonso bažnyčia yra prie pat senosios katedros. Bet Baltimorėje turi ir naują katedrą, tik ka baigtą statyti 1959 m. to paties architekto, kuris ir Washingtono bazilikos statymą prižiūri -- tai prezidento bendravardis E. F. Kenedis. Naujoji katedra buvo pastatyta airtio T. O'Nylo keliolikos milijonų dolerių palikimu. O'Nylos Baltimorėje praturtėjo universalinių krautvių prekyboje ir mirdamas savo turta paliko katedros statybai. Ta katedra labai panaši ir iš oro, ir iš vidaus į Nekalto prasišėdimo baziliką Washingtone, kur ir lietuviai turės savo koplytėlę.

PENSININKŲ CENTRAS

Baltimorė Amerikai svarbi ne tik kaip uostas, bet taip pat kaip socialinio draudimo administracijos centras. Čia Woodlono priemiestyje didžiuliuose rūmuose yra laikoma 130 milijonų žmonių kartoteka. Čia registruojami beveik visų šio krašto dirbančiųjų atlyginimai. Pagal tas registracijas vėliau žmonems moka pensijas. Šiuo metu maždaug 18 milijonų amerikiečių gauna socialinio draudimo pensijas.

Netoliamam McHenry forte Pranciškus Ky 1814 m. parašė JAV himną "Žvaigždėmis nusagstyta vėliava." Tuo metu vyko karo veiksmai šioje apylinkėje tarp anglių ir amerikiečių. Vieną naktį anglių artilerija smarkiai apšaudė McHenry fortą. Poetas Ky buvo netoli ir manė, kad fortas neatsila-

Pabaiga 11 psl.

Rigoletto — Verdi operoje "Rigoletto," Kaune 1921 m.;
 Valentinus — Gounodo operoje "Faustas," Kaune 1922 m.;
 Tonio (ir prologas) — Leoncavallo operoje "Pagliaccio," Kaune 1922 m.;
 Oneginas — Tschaikowskio operoje "Eugen Onegin," Kaune 1923 m.;
 Escamillo — Bizet operoje "Carmen," Kaune 1924 m.;
 Figaro — Rossini operoje "Sevilijos kirpėjas," Kaune 1924 m.;
 Sharpless — Puccini operoje "Madam Butterfly," ("Čio-čio-san"), Kaune 1924 m.;
 Scarpia — Puccini operoje "Tosca," Kaune 1924 m.;
 Alfio — Mascagni operoje "Cavalleria Rusticana," Kaune 1925 m.;
 Tomskis — Tschaikowskio operoje "Pique Dame," Kaune 1925 m.;
 Jeleckis — Tschaikowskio operoje "Pique Dame," Kaune 1925 m.;
 Lindorfas)
 Coppellius) — Offenbacho operoje "Hoffmano pasakas,"
 Dapertutto) Kaune 1925 m.;
 Miracle)
 Merkucio — Gounodo operoje "Romeo ir Juliette," Kaune 1925 m.;
 Telramund — Wagnerio operoje "Lohengrinas," Kaune 1926 m.;
 Renato — Verdi operoje "Kaukių ballius," Kaune 1926 m.;
 Marcellis — Puccini operoje "La Bohema," Kaune 1927 m.;
 Amonasro — Verdi operoje "Aida," Kaune 1927 m.;
 Sebastijano — D'Albert operoje "Slėnyje," Kaune 1928 m.;
 Rafaelis — Volf-Ferari operoje "Madonos brangenybės," Kaune 1928 m.;
 Trojekurovas — Napravniko operoje "Dubrovskis," Kaune 1929 m.;

Barnaba — Ponchielli operoje "La Gioconda," Kaune 1929 m.;
 Grovas Luna — Verdi operoje "Troubadouras," Kaune 1930 m.;
 Borisas — Moussorgskio operoje "Borisas Godounovas," Kaune 1930 m.;
 Gerard — Giordano operoje "Andrea Chenier," Kaune 1930 m.;
 Wofram — Wagnerio operoje "Tannhauser," Kaune 1930 m.;
 Never — Meyerbeero operoje "Huguenotai," Kaune 1932 m.;
 Vyr. Žynys — Saint Saenso operoje "Samsonas ir Dalila," Kaune 1931 m.;
 Michele — Puccini operoje "Skraistė," Kaune 1933 m.;
 Jonas Skiki — Puccini operoje "Jonas Skiki," Kaune 1933 m.;
 Jaunas bajoras — J. Karnavičiaus operoje "Gražina," Kaune 1933 m.;
 Igoris — Borodino operoje "Kunigaikštis Igoris," Kaune 1935 m.;
 Tauragis — A. Račiūno operoje "Trys talismanai," Kaune 1936 m.;
 Dr. Malatesta — Donizetti operoje "Don Pasquale," Kaune 1936 m.;
 Pojarokas — Rimskio-Korsakovo operoje "Kitežas," Kaune 1936 m.;
 Katkus — J. Karnavičiaus operoje "Radvila Perkūnas," Kaune 1937 m.;
 Iago — Verdi operoje "Othello," Kaune 1938 m.;
 Gulbinas — M. Petrausko — J. Dambrausko operoje "Eglė žalčių karalienė," Kaune 1939 m.;
 Spoksa — St. Šimkaus operoje "Pagirėnai" ("Kaimas prie dvaro"), Kaune 1941 m.;
 Komisaras — Muradeli operoje "Tautų draugystė," Kaune 1947 m.

Mano apsilankymas Lietuvoje

Dailės muziejuje

Vykstant iš geležinkelio stoties į "Vilniaus" viešbutį, Serafinas klausia: "Ar dar turite jėgų apsilankyti Dailės muziejuje?"

Kurgi, ne. Nuo pat pirmos dienos Vilniuje mane viliojo tie įspūdingi rūmai, kur seniau buvo miesto rotušė, o dabar — Dailės muziejus. Čia, kaip man pasakojo, eksponuojami geriausi lietuvių tapybos, skulptūros, grafikos ir taikomosios dailės kūriniai, be to, esama ir nemažai Vak. Europos dailininkų darbų.

Prie mūsų būrello prisijungė Jonas Stasiulionis iš Kult. Ryšių Draugijos.

Muziejaus pirmojo aukšto erdvios salės viduryje — ir vėl Leninas, lyg ir norėdamas visa kita nustelbti. Bet į jo masyvų biustą vos dirstellu, nes mano akis vilioja kiti eksponatai ir bendras muziejaus vidaus vaizdas.

Čia pat prisistato muziejaus prižiūrėtojas. Mat tą dieną, Dailės muziejus lankytojams buvo uždarytas, reikėjo prašyti leidimo, kad šio apsilankymo proga, galėčiau apžiūrėti vykstančią parodą.

žvilgsniu bandžiau pastebėti, kurie darbai savo tematika ir realizmu, išryškės kaip grynai "komunistinio meno" pavyzdžiai, koks yra — skirtumas tarp laisvojo pasaulio ir komunistinio režimo dailininkų kūrybos. Greit įsitikinau, kad visa tai kas pas mus rašoma apie tų dailininkų "savaržymus", ar Sovietų spaudoje propaguojama "komunizmo dailė", labai perdėta. Daug realistiškesnių darbų galima pamatyti mūsų dailininkų parodose Amerikoje.

Visi eksponuoti kūriniai, net ir pačių jauniausių dailininkų ir skulptorių, man buvo labai įdomu pamatyti. Ypatinę dėmesį atkreipė vieno grafiko darbai, pirma, negu pamačiau, kad jų autorius — V. Valius, Kanadoje gyvenančio dail. Telesforo Valiaus broliškis. Labai patiko skulptorių G. Jokūbonio ir K. Bogdano kūriniai, taip pat tapytojų V. Mackevičiaus, A. Gudaičio, J. Švažo, M. Cvirkienės ir kt. kūryba.

Grįžusi į Gudyno raštinę visi telravosi koks mano įspūdis.

— Nežinau nei ką jums atsakyti, Muziejuje norėčiau dar kartą apsilankyti ir čia praleisti daugiau laiko. Bendras įspūdis puikus, kai kurių dailininkų kūrinių parodas reiktų surengti



Vilniaus rotušė, dabar Dailės muziejus

— Iškvieskite draugą Gudyną, — Stasiulionis paprasė.

Tai muziejaus vadovas, Lietuvos Dailininkų Sąjungos valdybos atstovas. Jisai mus pakvietė į savo kabinetą, o paskui palydėjo į vieną iš didžiausių salių, kurioje tik prieš kelias dienas buvo atidaryta Lietuvos dailininkų portretų paroda.

Čia buvo išstatyta apie 300 kūrinių. Pirmu

ir Amerikoje, — jiems pasakojau, — bet man rodos, kad Lietuvos parodų lankytojams būtų įdomūs ir ne vienas iš mūsų dailininkų gyvenančių Jungtinėje Valstybėse.

— Pavyzdžiui, kas? — klausia Gudynas.

— Pavyzdžiui, Galdikas, Viešulas, Jonynas, Dargis, Žoromskas ir daug kitų...

— Tiesa — prisiminė Gudynas, — kai kurių tų dailininkų darbų turime ir šiame muziejuje.

Lipame į viršutinį aukštą, į patį mažiausią muziejaus kambarėlį, kuris, matyt, lankytojams uždarytas. Matau A. Galdiko, V. Jonyno ir kt. Lietuvoje nebegyvenančių dailininkų darbus, sukurtus Nepriklausomybės laikais.

— Nel Galdikas, nel Jonynas, dabar taip nebeplešia, — Gudynui pastebėjau.

Grįžę į Gudyno raštinę telravausi kokiose sąlygose gyvena ir kuria Lietuvos dailininkai.

— Jeigu jums būtų įdomu galėčiau sukviesti didesni dailininkų būrelį su kuriais galėtumėt asmeniškai pasikalbėti, — Gudynas pasiūlė. — Visi jie labai užsiėmė kūryba. Daugiausia kūrinių nuperka valstybė ir sumoka nemažus honorarus. Be to, mūsų dailininkai užsiėmę ir kitaip: iliustruoja knygas, leidinius, išpildo specialius užsakymus ir t. t.

Savame krašte, žinoma, dailininkų ekonominės sąlygos nepalyginti geresnės, negu tų, ypač mažiau pagarsėjusių, kurie išvyko kitur.

KAIRĖJE: skulpt. J. Mikėno "Moters galva". Marmuras.



MUZIKA - A. Mickelaitis vitražas

Kaip pasakojo Gudynas, tai dailės menas Lietuvoje išvystytas labai plačiai: parodos organizuojamos po visą kraštą, įvairiuose rajonuose, net ir kolūkiuose. Susitarus su Lietuvos Geležinkelio valdyba, muziejus organizavo vagonuose kilnojamas parodas, kurios turėjusios ypač didelį pasisekimą. Gudyno apskaičiavimu, Lietuvoje dailės parodas kasmet aplanko apie milijonas žmonių.

Ar galima tam patikėti? Jeigu tai teisybė, tai mes Amerikoje turėtume rausti iš gėdos.

Anot Gudyno, Lietuvos dailininkų kilnojamos parodos, kurios organizuojamos kitose Sov. respublikos, taip pat turinčios didelio pasisekimo. Tos parodos organizuojamos "tautų draugystei" propaguoti.

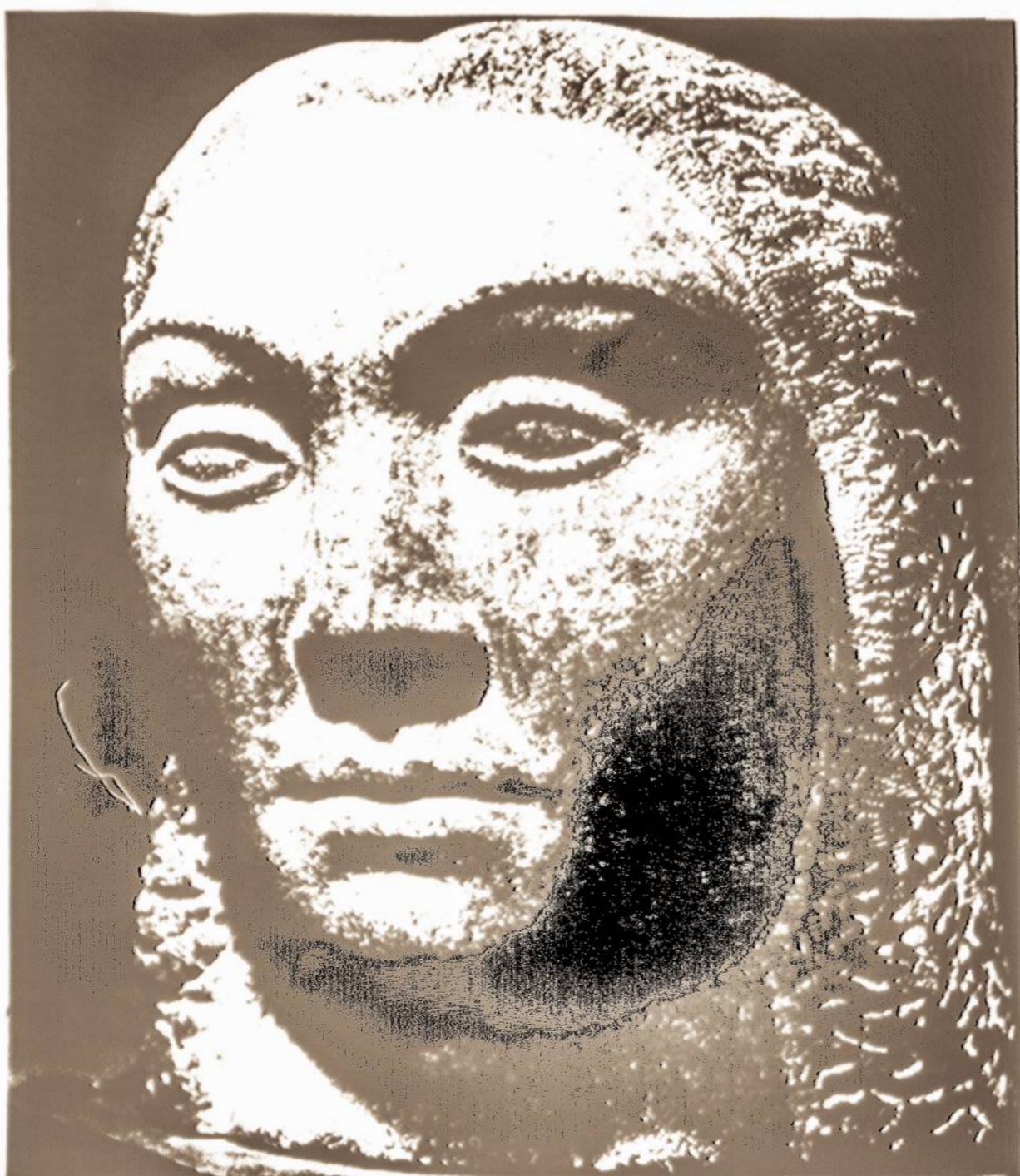
Apleisdama muziejų Gudynui išreiškiau savo pasigėrėjimą jo raštinės baldais, ypatingai ilgoku, juodo ąžuolo stalu.

— Tas stalas, kaip ir visi baldai šiame kambarėje, tai Lietuvos gamybos, — Stasiulionis išdidžiai pareiškė. — Kaip matote, ir pas mus yra daug ką įdomaus pamatyti.

— Žinoma, kad yra, — jam atsakiau. — Todėl ir norėčiau Vilniuje pagyventi bent porą mėnesių. Bet, deja, jei tokį leidimą suteiktumėt negalėčiau pasinaudoti, nes turiu skubėti į namus...

Nors buvau tūkstančius mylių nuo Amerikos, bet rūpesčiai su Vlenybe man nedavė ramybės ir čia. Grįžusi į viešbutį prašiau pagalbos su namiškiais Brooklyne susisiekti telefonu.

Rus daugiau



Lygus atlyginimas moterims

Amerikos moterims buvo duota balsavimo teisė pagal konstitucijos pakeitimą, priimtą 1920 m. Po to vyko vėjus įvesti lygybę ne tik politinė, bet ir ekonomine prasme, siekiant įstatymo, užtikrinančio moterims lygų atlyginimą už tą patį darbą. Dabar, po 43 metų toks įstatymas galų gale praėjo Kongrese gegužės mėn, pabaigoje ir buvo pasirašytas prezidento birželio mėn. 10 d.

Šiame krašte dabar yra apie 25 milijonai dirbančių moterų. Apie 7 milijonai iš jų bus paliestos šio naujo įstatymo ir jos gaus didesnius atlyginimus. Į šį skaičių daugiausia įeina darbininkės industrijoje, bankų ir draudimo įstaigų tarnautojos.

Nelaimai, tam tikras moterų skaičius bus pakeistas vyrais, nes darbdaviui nebus prasmės laikyti moteris dėl žemesnio atlyginimo. Ši galimybė buvo vienas argumentas prieš mėginimą praveisti šį įstatymą Kongrese. Tačiau jis buvo praveistas užtikrinimu, kad daug

didesnis moterų skaičius laimės pagal naują įstatymą, negu pralaimės.

Šis įstatymas numato kai kurias išimtis. Jis nebus taikomas skalbykloms, viešbučiams, restoranams, rūbų valytojams, krautuvių savininkams, darantiems nedidelį biznį. Jis taikomas tik darbu, kuris yra surištas su tarpvalstybine komercija. Šis suvaržymas yra Konstitucijos pavestas Kongresui. Tai užgniaužė feministų entuziazmą. Vienas iš jų pasakė, kad ši pergalė yra tik "mažas vyšnios atsikandimas."

Dabar feministai eis į darbą, kad eliminuotų išimtis. Jie taip paspaus, kad Kongresas praveistų lygių teisių pakeitimą, kad įvestų pilną ekonominę ir politinę lygybę krašto įstatymu.

Demokratai ir respublikonai šį pakeitimą įrašė į savo kampanijų platformą. Bilius praveisti pakeitimus Konstitucijoje turi 36 ko sponserius Senate ir 76 Atstovų Rūmuose. Kongresas buvo prašomas jį praveisti dešimtyje valstybių. Tačiau

lygaus atlyginimo legislacijos pravedimas gali sumažinti Konstitucijos pakeitimo svarbą ir uždelsti jo priėmimą.

Lygus atlyginimas moterims yra pagrindinė versmė į universalų pripažinimą, kas reiškia emancipaciją pusei žmonijos. Lygus atlyginimas yra įkūnytą Romos Sutartyje, kuri pradėjo Vakarų Europos Bendra Rinką. Jis buvo adoptuotas Tarptautinės Darbo Organizacijos ir ratifikuotas 44-ųjų jos narių kraštų. 79 kraštai turi įstatymus, užtikrinančius moterims lygų atlyginimą už lygų darbą.

Gal būt dėl to, kad principas dabar yra imamas už tikrą pinigą, jo priėmimas Kongrese sukėlė nedaug triukšmo. Net ir galutinė akcija Senate nebuvo dramatiška ir vyko paprastu balsavimo keliu.

Diskriminacijos prieš moteris sušvelninimas bus pavyzdžiu, kaip ir visos kitos diskriminacijos, gali baigtis. ACNS

Kas yra toji proto sveikata

JUSTINA ŽIRGULIENĖ, M. D. PSICHIATRĖ

Iš jos paskaitos "Nerviniai pakrikimai ir jų šaknys", Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugijos leidinio nr. 1. Autorė yra suaugusių ir vaikų proto ir nervų ligų specialistė. Ji yra išlaikiusi tos specialybės egzaminus ir turi teisę dalyvauti teismuose kaip ekspertė. Šiuo metu ji Loyola universiteto Medicinos mokyklos mokojo personalo narė ir dirba Chicagos Valstybinėje ligoninėje "Chief of Service of Adolescent Program" titulu. Ji taip pat verčiasi ir privačia praktika. Ji yra Alvudo garbės narė. Žemiau spausdinama dalis yra tęsinys pradžios, tilpusios Vienybės rugp. 2 d. laidoje "Nepakankamas auklėjimas - proto ligų šaltinis".

Šiandieninis medicinos mokslas žmogaus sveikatą aptaria šitaip: žmogaus sveikata yra jo kuno, proto ir emocijų (pajauty, asmenybės, geravališkumo darba. Bet kuriai tų trijų dalių sunegalavus žmogus suserga ir jis privalo atitinkamai gydytis, jei nori sveikas tapti. Proto ir emocijų nesveikata vienu bendru vardu kartais mėginama vadinti dvasinė liga. Čia toliau kalbėsime apie dvasines ligas.

Kodėl taip yra, kad čia didžiausio savo priešo — dvasinės nesveikatos taip nesisaugojama? Žmonės BĮJO nervų ligų dalinai todėl, kad per mažai jas pažįsta. Panagrinėkime dabar, kas yra protinė sveikata. Tik PILNUTINĖ ASMENYBĖ gali būti protinai sveika. Yra svarbiausi veiksniai, kurie sąlygoja protinę sveikatą.

Sveikas žmogus yra PATENKINTAS SAVIMI. Sveikas žmogus nesikankina nuo įvairių baimių, nuo pavydo, įtarimų, nusiminimo, nevilties ir panašių dalykų. Sveikas žmogus sutinka protinai gyvenimo smūgius. Toks neperdeda ir nežemina per daug savų sugebėjimų. Jis respektuoja pats save ir kitus. Jis moka džiaugtis ir pasitenkinti kasdieniniu gyvenimu.

PROTINIAI SVEIKAS ŽMOGUS MOKA BŪTI PATENKINTAS IR KITAIŠ ŽMONĖMIS. Jis sugeba

mylėti ir gerbti kitus, ir moka išlaikyti draugus. Jis mėgsta kitus ir pasitiki kitais, ir turi jausmą, kad yra mėgiamas ir patikimas kitų. Toks turi atsakomybės jausmą ir sugeba pritaipiti prie kitų. Sveikas žmogus taip pat sugeba jaustis dalimi žmonių grupės esąs.

Sveikas žmogus sugeba sutikti ir pakelti gyvenimo reikalavimus. Toks planuoja iš anksto, ir nebijo ateities. O jei tokiam atsiranda sunkenybė, jis daro ką nors kad ją išspręstų. Toks turi realistiškus užsibrėžimus galvoti ir daryti savo sprendimus. Jis gali dėti energiją tikslui pasiekti ir tuo džiaugtis. Jis sugeba prisitaikyti prie gyvenimo.

Taigi, matom, kad proto sveikata apima žmogaus PASITENKINIMĄ gyvenimu, apima jo vidinę ramybę, džiaugsmą, sugyvenimą šeimoje, darbe, kaimynystėje ir organizacijoje.

Bet NĖRA TIESIOS LINIJOS, dalijančios protinai sveiką žmogų nuo nesveikojo, nes yra daug PROTO SVEIKATOS LAIPSNIŲ, NIEKAS IS MŪSŲ NETURI VISĄ LAIKĄ GERŲ PROTO SVEIKATOS POŽYMIŲ. Mes visl vienu ar kitu laiku ir per daug pykstam, ir be priežasties nusimenam, ir be reikalo ant vaikų užrėkliam. Čia yra KIEKYBĖS KLAUSIMAS. KIEK MES PERDEDAMI! Psichiatrai ir kiti gydytojai, neišskiriant ir mūsų pačių, visi

esame, kaip ir daugelis žmonių, daugiau ar mažiau nervuoti; tik sveikesnieji MOKAM geriau prisitaikyti gyvenime ir geriau suprasti savo silpnybes.

Lietuvos laukų gėlė tarp New Yorko dangoraizių

JURGIS PAPARTIS

didžiųjų Amerikos miestų gyventojus amerikiečius.

Šiandien, solistė Lionė jau ne tik žiūri ir svajoja apie didžiąsias Amerikos muzikos ir dainos meno žvaigždes, šiandien ji pati stovi greta jų.

Šis solistė Town Hall salėje ruošiamas koncertas bus gražus, nuo pat jaunystės, nepaprastai sunkaus gyvenimo ir dainos kelio apvainikavimas.

Visa tai ne tiek mus stebintų, nes mūsų tėvynė gausi, nuo amžių, savo didvyriais — karžygiais — sūnumis ir dukromis.

Kas čia nepaprasto, kad solistę galima pasodinti šalia jų. Svarbu tai, kad solistė, perėjusi didžiąją vargo mokyklą ir atsidūrusi toli nuo tėvynės svetimam krašte, liko ne tik nepalaužta ir nesužalota viliojančių svetimų blizgučių, bet savo tėvynės meilę padarė ryto ir vakaro malda, ir per savo lietuvišką žavių dainų melodijas privertė daugelį svetimųjų ne tik

skaitytis su Lietuva, bet ir ją pamilti.

Jos kelyje sutiktieji didieji muzikos ir dainos meno meisteriai ir kompozitoriai, solistai, bei pianistai — visi išmoko pažinti ir pamilti mūsų tėvynę — kas mums, iš tiesų, teikia garbės ir pasididžiavimo.

Dėlto malonu ir džiugu — palinkėti solistei Lionei Jodytei geriausias sėkmės jos būsimam koncerte ir kartu tolimesnio Lietuvos vardo populiarinimo.

Dar maloniau priminti tai, kad solistė, savo koncertui pasirinkusi sunkiausias, garstiausių pasaulio kompozitorių kūrinius, nepamiršo ir geriausių lietuvių kompozitorių. Tuo parodydama, kad lietuvis kompozitorius nei kiek ne žemiau, kaip ligi pasaulinio garso.

Poetas V. Šlaikas eilėraštyje Motinai Lietuvoje rašo: Balsai seniai nesimatėm: rodos, lyg kalnas skersai kelio stovėtų, kai aš sėdžiu svetur, šaltame kambaryje, ir lyjant rašau laišką į Lietuvą.



Solistė Lionė Jodytė, kurios rečitalis Town Hall New Yorke įvyksta rugsėjo 29 d.

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.



G. Jokubaitis, Manager

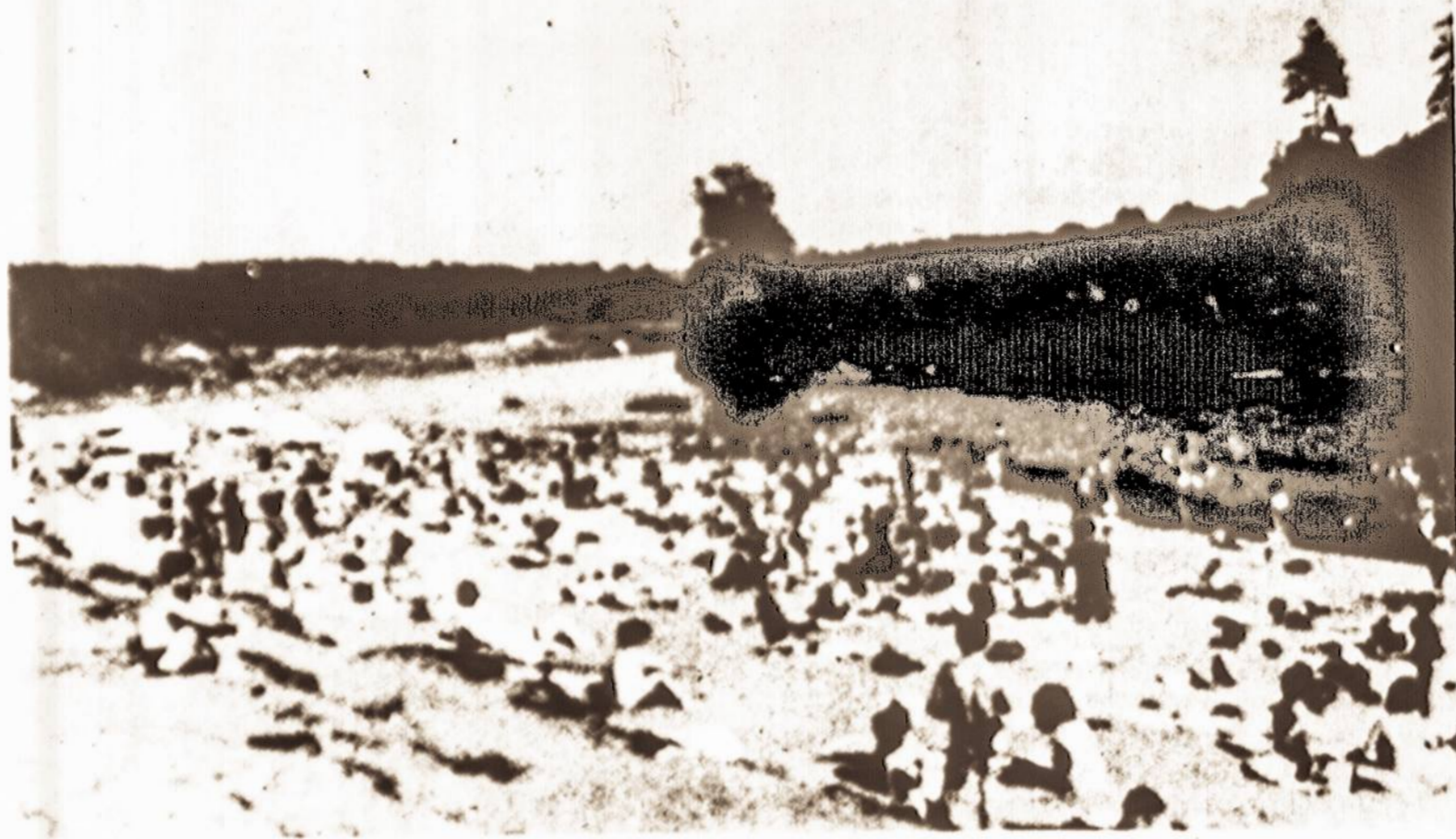
322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EV-17green 7-2089

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELĖ MISHUNAI

Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEEFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544



Viename Vilniaus paplūdyje, kur ir Rasčiauskas išmėgino vandens siltumą, svetį stebino, kad beveik visos merginos dėvėjo "bikini" kostiumus.

V. Rasčiauskas apie Lietuvą...

Atkelta iš 3 psl.

- Ar buvote dar kituose miestuose?

- Vieną dieną praleidau Panevėžyje, — atsakė Wide World Tours bendrovės prezidentas. — Esu gimęs Panevėžyje, ten augau, su vaikais žaidžiau, tai norėjau pamatyti, kaip šlandien Panevėžys atrodo, kiek aš senų pažįstamų dar ten turiu.

Ar daug giminių sutikote?

- Giminių ten yra daug, bet aš jų nepažįstu. Seniai išmirę, o jaunimas gimė ir užaugo, kai manęs Panevėžyje nebuvo... Bet aš žinau, kad jie yra mano pažįstamų vaikai, ar jų vaikų vaikai. Jie mane dėde vadina... Pačiame Panevėžyje taip pat eina statyba. Prie Nevežio, kai rime jo krante kasa griovius didelėms vamzdžioms gulyti. Man pasakojo, kad tais vamzdžiais į Panevėžį bus atvestas garas. Iki šio meto žiemą būdavo bėdos su šildymu, o ateinančią žiemą garas bus naudojamas ne tik virtuvėms, bet ir namų apšildymui. Kai kuriose Panevėžio gatvėse iškasti dideli grioviai. Matyt, veda vandentiekį. Tai bus didelis pagerinimas...

- Buvau nuvažiavęs į naująsias Panevėžio kapines, esančias prie Ramygalos gatvės. Aplankiau motinos ir brolio kapus. Man buvo džiugu, kad motinos ir brolio kapai buvoprižiūrėti, papuošti.

-- Vėliau nuvažiavau pas savo gimines. Tuojau prisirinko didokas būrys žmonių, jaunų ir senų. Pasišnekėjom, praeitį prisiminėm, o vėliau visi nuėjome į restoraną, gerai pavalgėme, o vakare vėl į Vilnių išvažiavau.

- Ar ir kitiems leidžia nuvažiuoti į gimtinę kaimą?

- Oficialiai leidžia važiuoti tik į Vilnių. Kai ten nuvažiuoja, tai turi prašyti vietos pareigūnų, kad leistų kitas vietas aplankyti. Vieniems leidžia, kitiems ne. Bet aš manau, kad netrukus leis ir į kitas Lietuvos vietas nuvažiuoti. Aš prašiau Inturisto atstovus, kad atidarytų turistams Kauną. Jei pagerės santykiai tarp Washingtono ir Maskvos, tai turistai galės kitas vietas pamatyti. — baigė Vladas Rasčiauskas.

Grįžtant dar prie paties Rask-Rasčiausko biznio, reikia pasakyti, jog jis jį vis plečia. Prieš mėnesį



Naujame restorane Trakų ežero pakraštyje.

laiko jo kelių biuras persikėlė į didesnes patalpas (apie tai informuojama Vienių bėje talpinamame skelbime). Jau buvome minėję apie jo įstaigos skyrių Gary, Ind. Dabar dar yra planuojama įsteigti kitą skyrių Chicagos miesto centre.

Tokių būdu reikia pasidžiaugti mūsų tautiečio sugebėjimais plačiai prisiimti biznyje ir noru padėti kitiems lietuviams, keliaujantiems į bet kokią pasaulio dalį, taip pat ir į savąją tėvynę. Važiuojantiems į Lietuvą, jis sutvarko ne tik bilietų ar viešbučių reikalus, bet taip pat ir kitus dokumentus, pasus vizas ir pan. Užtenka tik apie taip paskambinti Rask-Rasčiauskui ir jis visa kita pats atlieka. Be to, norintiems atkviesti artimuosius iš Lietuvos, Rask-Rasčiauskas irgi ištiesia pagalbos ranką. Kadangi kelionių reikalais jis dažnai lankosi Lietuvoje ir Maskvoje, tai jis pats asmeniškai ten pakalba dėl išleidimo išvažiuoti Amerikon. Paskutinėmis dienomis jis sutvarkė išvažiavimo reikalus Stanislovai Šlepetienei iš Vilniaus, kuri atvyksta pas savo sūnų R. A. Šlepetį į Linden, N.J.

Įdomus yra ir tas faktas, jog per Rask-Rasčiausko agentūrą vyko Lietuvių Bendruomenės ekskursija Europon, kuri rugpjūčio mėn. pabaigoje iš tensugrįžo. Jis sutvarkė kelionės dokumentus 6 žmonėms, kurie nuvažiavę Europon su šia ekskursija vėliau tęsė kelionę į Lietuvą.

Visi šie lietuviai: teisėjas J. Žuris, K. G. Urniežis, J. Krikščionas, J. Puodžiūnas su žmona gražiai atsiliepa apie viešėjimą tėvynėje, kur jie buvo maloniai sutikti. Kita dalis Lietuvių Bendruomenės ekskursantų, kurie irgi važiuojo į Lietuvą, kelionės reikalus davė tvarkyti amerikiečiams, bijodamiesi, jog apie tai nesužinotų mūsų trukšmingieji "patrijotai" ir neapskelbtų juos komunistais. Tokių tarpe, kaip praneša Rask-Rasčiauskas, buvo ir vienas kunigas.

1965 metais, kada Vilniuje bus Dainų šventė, Rask-Rasčiauskas yra į ją užsąkęs 150 vietų ir tikisi gauti patalpų viešbučiuose, nors tuo metu ten suvažiuos tūkstančiai turistų iš viso pasaulio. Daugelis Amerikos lietuvių (daugumoje "dypukai") jau dabar tetraujaš apie šią kelionę į Lietuvą.

E. S.

JUOZO GARSVOS LAIDOJIMO ISTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVERgreen 8-9770

Joseph J. Garsva Anita R. Garsva
Joseph J. Garsva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

IŠ PO MANO BALANOS

Tęsinys - MORKUS

— Draugų nepakentė. Į draugystę tik primerkta akimi mirksėjo. Patapo tikru vergu plunksnos ir skaitymo. Įsivaizduoti kun. Žilijų be laikraščio, būdavo tik akį mullinti. Eidamas — skaito; važiuodamas — skaito. Su New York Times gula ir kelia. Nekazriuoja, negurkšnoja, nerūko. Be šių žmonių draugiškumo nesuklijuosi. O betgi įsižiūrėjęs sau naudingą asmenį, ištiesdavo galingus savo asmenybės sparnus, ir, kai voras, musė, be atodairios prarydavo....

1900 metais, kun. Burbos statyta bažnyčia ir klebonija, ikipat žemės sudega. Kun. Žilius atstato dar pulkesnę kleboniją, o ypač bažnyčią, statyti baigęs, apsigyvena Boston, Mass. Gi aš jau lankau Lenkų Seminariją, Detroit, Mich. Už keliolikos metų klebonauju jo buvusioj parapijoj, Plymouth. Tuo tarpu Lietuva atgauna laisvę. Kun. Žilius pradeda dažniau lankyti Ameriką. Ir, visuomet apsisistoja pas mane. Vadinas, savo buvusioje klebonijoje, Viešį dieną ir sąvaites... Galutina, atpasakoja man žemės Banko reikalą Lietuvoje. Su jo sumanymu sutinku. Kiek galėdamas remiu ir kitus remti kalbinu. Vientik iš Plymoutho išsineša apie penkis tūkstančius dolerių....

Nuo to laiko man nei akų nerodo. Bankas ir žmonių turtas dingsta. Kun. Žilius kai uola nutyla.... Ne vienas žmogelis iš tų neramumų miršta. Man irgi tenka daug nukentėti. Iki šiai dienai kalkurių anūkal, progai pasitaikus, tiesiai į akis drebia; — tu mūsų dieduką į kapus nustumei! Nepagydoma Žalзда. Tikra Dantės Komedija!

— Antraip vertus: dideli žmonės, didelės klaidos daro. Jų klaidos būna kaip ir durys jų gerų darbų sargyboje. Jas pravėrus ir jų nuopelnus žvelgus, tenka suprasti kodėl tokios "kleptos medžiagos" durys jų angose girgžda. Be jų, gal turto nei žymės neliktų. Aukso-deimanto klodai irgi būna po šaltos uolos kalnų sargybos iškloti... Žemės Bankas, gerų žmonių apgal-

lėtas turtas; o, ir paties kun. Žiliaus vardas baigia praeities dausų debesyje pranykti. Tik geras jo darbas pradedam gėrėtis. O ypač jautri jo dainelė, — "Ten kur anglių kalnai stėri, upės sulperiu sruivena," — dar ilgai lietuvių krutinę šildys; o knygyno eilėse kai rožė žaliuos. Tikro tėvynainio, net ir didžiausios klaidos, ilgainiui į aukso obuolių išvirsta.

NAUJAUSIOS ŽINIOS APIE DIVIDENDUS

4 1/4 %
a year total rate

Paskutinius dividendus sudaro 3/4% reguliarus ir 1/4% specialus, indėliams įdėtiems už visus ketvirčius pirm idėjimo dienos.

Apskaičiuojami metų
KETVIRČIAIS
nuo padėjimo dienos



Solve money-mailing problems with our economical

MONEY ORDERS
Only 10¢ each
in amounts to \$500

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK

Incorporated 1860

A Mutual Bank "... where your money works only for YOU!"

Central Office: 539 Eastern Parkway
Broadway Office: 135 Broadway
Brooklyn, N. Y.

Massapequa Office: Hicksville Road
and Jerusalem Avenue

Deposits Insured by the
Federal Deposit Insurance Corporation

Haven Realty

JUOZO DRIUSIO APDRAUDOS ISTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose opdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRUSIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. iki 9 v. v.

THE

Tel. TAylor 7-9842

Arlington
Restaurant
385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.
Ona ir Jonas Valaičiai

NEUŽMIRŠKIME IR ŠNEKAMOSIOS KALBOS!

(Šis rašinys tilpo Vilniuje išeinančiame Literatūroje ir Mene, bet, atrodo, jis gali būti idomus ir Amerikos lietuviams)

Kaip ir literatūrinė, kasdieninė šnekamoji kalba nestovi vietoje, o plėtojasi, tobulėja. Jai per mokyklą, spaudą, radiją didelės įtakos turi įvairiausių mūsų visuomenės sluoksnių, ne tik kalbininkų pastangomis, išbulinta ir išpuoselėta literatūrinė kalba. Šandien, nykštė, po karo gimusi ir išaugusi karta jau nebegirdi prieš keletą šimtmečių arba net naujesniais laikais įgyvąją liaudies kalbą įbruktų abruso, krividyti, kvarabos, sierčio, pakajavo ir kitų anos, seniai atgyventos epochos "paminklų."

Paskelbti karą šioms šnekamosios kalbos ydoms turime kiekvienas — kur ir ką bedirbtume, kokios bebūtume profesijos. Ir todėl ypač nemalonu ir neleistina, kad su šiomis ydomis talkstosi, joms nuolaidžiauja kai kurie inteligentai, net vienas kitas lituanistas, baigęs specialųjį aukštąjį mokslą, mokąs lietuvių lietuvių kalbos jaunąją mūsų kartą. Tokius žodžius ar pasakymus rašomajame darbe jis net neabejodamas ištaiso raudonu pieštuku ir dar pažymį mokiniui sumažina, tačiau jo šnekančio nepataiso, ir kur kas blogiau — pats jų nevengia kalbėdamas.

Štai viena kita akis bandanti mūsų šnekamosios kalbos šlukšlė.

1. Bulvarinės kalbos palikimas yra biškis, fainas, jo. Tur būt, nė su žiburlu šių žodžių nerastume literatūrinėje kalboje, kur vietoj pirmojo plačiausiai paplitę ir visų žinomi truputis, truputiukas, truputėlis, o antrasis pavyzdys bergždziai mėgina konkuruoti su

dailus, gražus, šaunus ir kitais. Kaip pikta sėkla kartais dar painiojasi ir jo (vietoje taip).

2. Ne vieną sinonimą turime pakeisti ir skolintam vasarinės avalynės pavadinimui "basanoškės." Tai ir basnirčiai (basnirtės), ir basaminčiai (basamintės). Zemaičių šnektose vasariniai batukai su pintais viršais vadinami dar narsliukais. Šis pavadinimas taip pat užfiksuotas ir akademinio "Lietuvių kalbos žodyno" kartotekoje. Pagaliau šnekamojoje kalboje, spaudoje (pvz. "Tiesoje") tokius batukus arba kurpaitės vadina ir basutėmis.

3. Retkarčiais dar pasitaiko šnekamojoje kalboje ir išmiera, išmieravimas, kuriuos taip pat gali ir turi pakeisti literatūrinės kalbos matmuo.

Batų, kojinių, drabužių didumas (pig. batų išmiera) literatūrinėje kalboje nusakomas žodžiu dydis, ilgis:

Koks jūsų batų (kojinių) dydis? Jam tinka ir ketvirtą ugio keturiasdešimt aštunto ilgio (ne — keturiasdešimt aštuntos išmieros!) eilutė.

To paties galo yra ir šių žodžių "gimnaziškai" prisimieruoti, primierka. Abu juos pavaduoja visų žinomų pri(pa)simatuoti, pri(pa)simatavimas:

Antrą kartą prisimatuoti (antram prisimatavimui) atelsite kitą savaitę.

4. Labai retai, tačiau vis dar pasimašo ir quzikas. Tačiau ir jo "dienos jau suskaičytos," nes saga pakankamai tvirtai įsigalėjo ir šnekamojoje kalboje.

Nė vieno iš tokių žodžių nepateisina kalbos praktika; tarp jų ir literatūrinės kalbos atitikmenų jokio reikšmės skirtumo nėra (jeigu būtų bent koks skirtumas, šie skoliniai seniai būtų įsigalėję ir literatūrinėje kalboje). Šnekamojoje kalboje jų vartosenos ribos kur kas siauresnės negu bendrinės rašomosios kalbos žodžių. Jie neturi jokių šaknų nei grožinės, nei specialiosios literatūros kalboje. Todėl bent kiek pakontroliuokime savo paties ir draugų kalbą, ir šios šiukšlės bus išvalytos.

Visų šių ir panašių negerovių turime vengti ne tik literatūrinėje rašomojoje ir literatūrinėje šnekamojoje kalboje, bet ir kalbėdami tarmiškai. Kaip į tarmių žodyną įsiliejo ir net sutarmėjo rankšluostis, veidrodis, degtukas ir kt., taip iš tiesų platesniu ar siauresniu mastu yra jau atsitikę ir čia pateiktiesiems lietuviškiems pakaitalams. Ir tai pat padeda mažinti tarpą tarp literatūrinės ir šnekamosios kalbos. O šiais laikais, kai skirtumas tarp šių dviejų kalbos formų be paliovos dyla, mūsų kiekvieno pareiga — padėti spartinti šį procesą.

VYT. BŪDA

* Emilija ir Feliksas Morcai nusipirko namą Miami Beach, Floridoje, ir žada ten apsigyventi. Nori parduoti savo puikiai įrengtą namą 119 Overlook Drive, Mastic Beach, L. I., N. Y. Namas prie pat vandens, galima žuvalti ir laivelu išplaukti į jūrą. Prašoma telefonuoti 516 - 281 - 6766.



IŠ PO TILTO. - Taip atrodo aukščiausi pasaulio pastatai Manhattano saloje New Yorke. Nuotrauka daryta po Brooklyno tilto, kuris yra seniausias jungiąs šią salą su likusiu pasauliu. Statytas 1883 m.

4,000 MYLIŲ...

Atkelta iš 7 psl.

kys. Tačiau, kai prašvito, jis pamatė, kad JAV vėliava dar tebeplėvesuoja. Iš to jis ir gavo įkvėpimą pirmosiomis himno eilutėms: "Tik pasakyk, ar nematai aušros šviesoje ...?"

Kitas garsus Amerikos rašytojas E. Poe yra palaidotas Westminsterio presbiterijonų bažnyčios kieme Baltimorės centre. Jis ypatingai pagarsėję savo siaubingomis apysakomis. Geriau žinomas yra "Juodoji katė" (išversta ir į lietuvių kalbą), "Dingęs laiškas" ir "Aukštinis vabalas."

SUDIEV, BALTIMOREI

Praleidę paskutinį birželio sekmadienį Baltimorėje, liepos pirmą pasukam New Yorko link. Greit privažiuojam ir Marylando-Delaware sieną. Delaweras yra mažiausia Amerikos valstija, bet jos vyriausybė sugebėjo ten pritraukti daug Amerikos įmonių. Ypač bendrovių inkorporavimo įstatymai čia labai švelnūs, todėl daugelis bendrovių, kurių didžioji fabrikų dalis yra inkorporuotos Delaware.

Prie Wilmingtono miesto pravažiuojam pro milžinišką kabantį tiltą Delaware upės žiotyse. Kairėje ta upė, o dešinėje jau Atlanto vandenyno įlanka. Autostrada

veda į šiaurės rytus, keleta mylių nuo Delawarupės, kuri sudaro sieną tarp Pensilvanijos ir New Jersey valstybių. Pamažu toluoje iš rūko išlenda Philadelphia dangoraižiai, miestas kuriame B. Franklinas praleido didelę savo gyvenimo dalį, Philadelphia taip anštai susijusi su ankstyva amerikiečių istorija.

Bet mes norim kuo greičiau pasiekti New Yorką, todėl dumiame kaip vejami. Tankėją miestukai ir fabriky kamina pasako mums kad artėjame prie Didžiojo New Yorko. Dar keliolika minučių ir toluoje išsiskiria aukščiausių pasaulio pastatų siluetai Manhattane. Sunku jiems pasislėpti.

Bus daugiau

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist



Gelės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.



85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-9683

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POlar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVERgreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI ĮNUOMOJA
AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

VIENYBĖ

* Elena Kulber praneša, kad Moterų Vienybės susirinkimas įvyks rugsėjo 17 d. Arūnų rezidencijoje Woodhavene. Narės kviečiamos dalyvauti. Tai bus socialis susirinkimas.

* Sofija Shedlow, ilgametė Vienybės skaitytoja ir rėmėja, mirė š. m. rugpjūčio 26 d. Palaidota rugp. 30 d. Mt. Olivet kapinėse. Laidotuviams rūpinosi J. Garšvos įstaiga. Veliionė gyveno Budd Lake, N. J.

* Salomėja Narkėliūnaitė, Vienybės redaktorei, grįžusiai iš Pietų Amerikos, šeštadienį, rugsėjo 14 d. Vienybės namuose ruošiamas priėmimas. Ta proga bus rodomi jos filmai iš Pietų Amerikos lietuvių gyvenimo. Į šį pobūvį yra pakviestas ir J. Smitrus, neseniai lankęsis Lietuvoje. Jis taip pat atsivežė filmus, kurie bus demonstruojami rugsėjo 14 d. J. Smitrus yra buvęs Vienybės biznio vedėjas prieš II Pas. karą.

* Kareivis Juozas N. Tysliava, Vienybės leidėjas, kuris šiuo metu yra JAV Armijos tarnyboje Berlyne, gavęs poros dienų atostogų buvo apsilankęs Hamberge ir ta proga atsiuntė atvirutę sveikindamas visus Vienybės skaitytojus.

* Dr. Edmundas Lenkauskas, žymus gerklės, ausų ir nosies ligų specialistas Cleveland, Ohio, padarė sunkią balso stygų operaciją Balfo reikalų vedėjui kun. J. Jankei. Ne tik parūpino balfininkui puikią ligoninę ir priežiūrą, bet ir chirurgui priklausančią apdraudęs stipendiją paaukojo Balfuli, Balfo reikalų vedėjas kun. L. Jankus dr. E. Lenkauskui ir poniai nuoširdžiai dėkoja.



J. Jakubs-Jakubauskas, vienas artimiausių Vienybės bičiulių Chicagoje, savo apsilankymo metu Vienybės redakcijoje Brooklyne praėitą savaitę. J. Jakubauskas dalyvavo Liet. Vyčių seime Bostone, taip pat lankėsi Baltimoroje ir kt. miestuose.

Walter Sinus nuotrauka



Pobūvis pas buv. Vienybės redaktoriaus našlę Ieva Mikolainienę, gyv. Yonkers, N. Y. Nuotraukoje (iš k. į d.) pirmoje eilėje - J. Bacevičienė, Dobson, I. Trečiokienė. Antroje eilėje - Amelia Sinušienė, Alice Karvelienė, Litvaitienė, Schegauskienė, Ieva Mikolainienė, jos dukra ponja Brucker, P. Šimenienė, Daukantienė, Dobsonienė. Stovi - A. Trečiokas, St. Karvelis, N. Kulbokienė, Litvaitis, J. Šimėnas, J. Baltus, A. Daukantas ir Gustaitienė.

Walter Sinus nuotrauka



Salomėja Narkėliūnaitė ir pati fotografavo vaizdus iš Argentinos Lietuvių Balso 35 m. sukakties minėjimo įvykusio Buenos Aires rugp. 17 d.

Antano Kirsuko nuotrauka

Ji suartino ... lietuvius

Atkelta iš 1 psl.

Vietos dienraščiai taip pat plačiai garsino lietuvius.

S. NARKĖLIŪNAITĖS IŠLEISTUVĖS

Po išleistuvių, įvykusių A. L. Balso leidykloje rugpjūčio 26 d., S. Narkėliūnaitė iš tarptautinio aerodromo Ezeiza išskrido dviem dienom į Brazilijos lietuvių sostinę Sao Paulo.

Aerodrome palydovų tarpe matėsi viešnios tetos J. ir V. Šerniauskienės, A. L. Balso leidėjai P. O. Ožinskai, A. O. Kairiai su dukra, Elsita Čekauskiene su dukrele ir sūnumi, Vl. ir Valerija Dveikiai su sūnum Romu, inž. agr. J. Bukevičius su šeima, J. ir M. Zavickai su dukra Nelida, M. P. Tuma, L. V. Viskaičiai, A. D. Rinkevičiai, J. V. Petroniai, P. Čepulėnai, Ant. ir Agota Židellai, St. Lipniskas, Felipe Vaitkevičius ir A. L. Balso redaktorius Kostantas Norkus bei optikas V. Rastūnas.

Lėktuvul net penkias valandas pavėlavus išskristi daug kas su viešnia prastenkė. M. Zavickienė viešniai norėjo įteikti puokštę

gėlių, bet kai į lėktuvą gėlių neleido nešti, tai grįžtant iš aerodromo gėlės buvo įteiktos Onai Ožinskienei, glbojusiai viešnią jos apsilankymo proga Argentinoje.

Simpatingoji Salomėja, gabi žurnalistė ir redaktorė, savo vizitu suartino ne tik Buenos Aires, bet ir Lanus, Avellanedos, Berisso ir kitų Argentinos miestų lietuvius. Ji visus puikiai supažindino su JAV lietuvių veikla, sužavėdama ne tik savo vilniečius, bet visus vyrus ir moteris, dalyvavusius Arg. Liet. Balso minėjimuose ir priėmimuose.

Kai kurios draugijos ir pavieniai kultūrininkai užsiprenumeravo Vienybę.

Aerodrome su Narkėliūnaitė išsiskiriant, visi prašė sveikinti ir pabučiuoti mielą Vienybės leidėją Valeriją Vaivadaitę - Tysliavienę!

N. G.

Kitame pranešime iš Argentinos apie S. Narkėliūnaitę rašoma:

S. Narkėliūnaitė, Argentinoje praleidusi dvi savaites ir tenai dalyvavusi Argentinos Lietuvių Balso 35 m.

sukakties minėjime ir rodyti filmus, bei aplankiusi savo pažįstamus Brazilijoje ir Venezueloje, šį savaitgalį sugrįžta į New Yorką.

S. Narkėliūnaitė nufotografavo ir nufilmavo daug vaizdų iš Argentinos (ypatingai Buenos Aires) lietuvių gyvenimo.

Vienybės redaktorė visur buvo labai nuoširdžiai sutikta, o filmai visiems labai patiko. Be to, Narkėliūnaitė aplankė savo dėdę, gyvenantį Buenos Aires ir susitiko daug lietuvių iš savo gimtojo krašto - Mielagėnų. T.

BALFO CENTRAS IR VASAROS KARŠČIAI.

Šiuo metu Balfo centre pastoviai dirba tik vienas tarnautojas. Tačiau darbas nesustojo ir per karščius. Pasikvietus talkos, Balfos liepos mėn. išsiuntė 123 įvairius paramos siuntinius. Tiek pat bus išsiųsta ir rugpjūčio mėn. Liepos mėn. turėta arti 8,000 dolerių pajamų, išleista 6.309. Didžioji aukų dalis, net 3.258 doleriai, atėjo iš Chicago. Liepos mėn. baigta mokėti skolos likutis Valstybės išdui. Beveik 1.600 dolerių išleista siuntiniams į Lietuvą, 409 doleriai išmokėta paštu už siuntinius lietuviams į Lenkiją. Vasario 16 Glnn. ir Vokietijos lietuviams šelpti išleista per du tūkstančių dol. Rugpjūčio pradžioje per dešimt dienų jau pasiusta Lenkijon 54 medžiagų siuntiniai. Privačius Lenkijos lietuvių šelpėjus norėtu išpėti, kad Lenkijoj vyksta didelė spekuliacija ir kad šalpos siuntinius daugelis parduoda, spekuliuoja, o ir tų siuntinių prašymai yra samdyti, dažnai lenkų rašyti.

Balfo namai remontuojami. Seni, bet nuosavi Balfo centro namai reikalingi nuolatino remonto. Paskutiniai metalis tiems remontams išleista per 1,800 dolerių, už kuriuos atlikti daugiausiai dažymo darbai. Dabar Balfo namai yra šviežiai išdažyti. Du aukštai Balfo namų (105 Grand St.), naudojami išimtinau Balfo reikalams, o kiti du aukštai išnuomuojami dviems šeimoms už \$90 mėn.